

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

Bakalářská práce

2023

Andrea Ubrýová

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut mezinárodních studií

Katedra evropských studií

**Vyobrazení francouzského předměstí ve filmech *Bídníci*
a *Severní Marseilles***

Bakalářská práce

Autor práce: Andrea Ubrýová

Studijní program: Teritoriální studia

Vedoucí práce: Mgr. Jakub Šindelář

Rok obhajoby: 2023

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 1.1.2023

Andrea Ubrýová

Bibliografický záznam

UBRÝOVÁ, Andrea. *Vyobrazení francouzského předměstí ve filmech Bídníci a Severní Marseilles*. Praha, 2023. 24 s. Bakalářská práce (Bc). Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut mezinárodních studií, Katedra evropských studií. Vedoucí diplomové práce Mgr. Jakub Šindelář.

Rozsah práce: 69 121

Abstrakt

Práce se zabývá problematikou vyobrazení francouzských předměstí neboli *banlieues* ve dvou novodobých policejních filmech, které se ve zkoumaných oblastech odehrávají. Nejprve se výzkum zaměřuje na posuzování každého filmu zvlášť a to zejména v následujících oblastech: obyvatelé předměstí, charakter a dopady policejní práce, příčiny problémů a vyhlídky do budoucna. Následně se přesouvá ke komparaci obou snímků. To provádí za pomoci kvalitativní obsahové analýzy a snaží se tak odpovědět na výzkumné otázky. První z nich si klade za cíl určit, jaké narativy ve filmech převažují. V případě Severní Marseilles snímek vytváří dojem, že problematická čtvrť je hrozbou. V Bídnicích se prolínají oba narativy, ale mírně převažuje narativ předměstí jako oběti. Druhá výzkumná otázka se snaží zodpovědět, jaký obraz francouzských předměstí filmy vytvářejí. Odpovědí je, že obraz v Bídnicích je více ucelený a dívá se na více aspektů života místních obyvatel, zatímco Severní Marseilles se zaměřuje převážně na obchod s drogami.

Abstract

The thesis deals with the issue of the representation of French suburbs (*banlieues* in the French language) in two recent police movies that take place in this area. At first, the research focuses on studying each movie separately, particularly in the following areas: suburb residents, character and effects of police work, causes of problems and prospects for the future. Subsequently, it moves to the comparison of both movies. For the research, I used the qualitative content analysis and then I tried to answer two research questions. The first one aims to determine which narratives prevail in the movies. In the case of *The Stronghold*, the suburb is portrayed as a threat. In *Misérables* we can see both narratives, but the narrative of the suburb as a victim slightly predominates. The second research question tries to describe what image of the French suburbs the movies represent. The answer for this question is that *Les Misérables* looks at more aspects of the lives of the local residents, while *The Stronghold* focuses mainly on the drug dealing.

Klíčová slova

Předměstí, filmy, Bídnicí, Severní Marseilles, Cinéma Beur, politika

Keywords

Suburbs, movies, *Les Misérables*, *The Stronghold*, Cinéma Beur, politics

Title/název práce

The representation of the French suburbs in the films *Les Misérables* and *The Stronghold*

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu práce Mgr. Jakubu Šindeláři za konzultace, přínosné rady a pozměňovací návrhy, které mi napomohly dovést práci až do současné podoby.

Dále bych chtěla poděkovat panu doktoru Ondřeji Matějkovi za důležité podněty sdělené v rámci bakalářského semináře a všem ostatním, kteří mě v průběhu psaní práce podporovali.

Obsah

Úvod	2
1. Metodologie	3
2. Teoretická část	3
2.1. Historie <i>banlieues</i>	3
2.1.1. Vznik a vývoj <i>banlieues</i>	3
2.1.2. Nepokoje v <i>banlieues</i>	5
2.2. Dva odlišné narativy <i>banlieues</i>	6
2.3.1. <i>Banlieue</i> jako hrozba	6
2.3.2. <i>Banlieue</i> jako oběť	7
2.3.3. Shrnutí	8
2.3. Vyobrazení <i>banlieues</i> ve filmech	8
3. Praktická část	11
3.1. Narativy ve filmu <i>Bídníci</i>	11
3.1.1. Popis filmu a představení autora	11
3.2.2. <i>Les Misérables</i> – <i>banlieue</i> jako oběť	13
3.2. Narativy ve filmu <i>Severní Marseilles</i>	15
3.2.1. Popis filmu a představení autora	15
3.2.2. <i>Severní Marseilles</i> – <i>banlieue</i> jako hrozba	17
3.3. Srovnání	20
4. Závěr	22
Prameny	24
Literatura	24

Úvod

V bakalářské práci se zaměřím na filmové zobrazení takzvaných *banlieues* a to zejména ve snímcích *Bídníci* a *Severní Marseilles*. *Banlieues* je výraz, kterým se ve Francii označují rozlehlá sídliště nacházející se v blízkosti velkých měst. Jedná se o oblasti vystavěné na počátku druhé poloviny 20. století zejména jako ubytování pro nově příchozí pracovní sílu z oblasti severní Afriky. Dnes jsou tato území nechvalně známá vysokou kriminalitou, nadprůměrnou nezaměstnaností a častými občanskými nepokoji. Téma jsem si zvolila z důvodu, že se problematika předměstí v poslední době stávají častým mediálním tématem a výrazně ovlivňují politiku ve Francii i v dalších zemích. Ve francouzské kinematografii se *banlieues* objevují přibližně od poloviny osmdesátých let minulého století. Jedním z prvních významnějších filmů týkající se této tematiky byla *Nenávist* režiséra Mathieu Kassovitze z roku 1995. Snímky, které jsem si zvolila pro tuto bakalářskou práci jsou novější a díky svému dosahu by mohly mít velký vliv na formování názoru veřejnosti na tuto problematiku.

Práce bude rozdělena do dvou hlavních částí. První část bude výhradně teoretická a bude se věnovat představení fenoménu *banlieues*. Po vykreslení historického kontextu se zaměřím na problémy, které se v těchto čtvrtích vyskytují a uvedu příklady místních nepokojů. V této části práce mi poslouží mimo jiné kniha *Badlands of the Republic*, kterou napsal profesor Vysoké školy městského plánování v Paříži Mustafa Dikeç. Kromě výše zmíněné knihy se problematice *banlieues* věnoval i v dalších svých pracích. Příkladem je jeho článek v geografickém časopisu *Antipode* s názvem *Immigrants, Banlieues, and Dangerous Things: Ideology as an Aesthetic Affair*.

Dále bude v teoretické části následovat obecný rozbor tzv. narativů, tedy pohledů, jakými lidé problematiku oblastí vnímají a jakým způsobem se o nich mluví. Jedná se o narativ *banlieues* jako hrozby a jako oběti. V této fázi práce se budu opírat o dva hlavní zdroje. Prvním z nich je článek *Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture* autorů Thomase Kirszbauma a Renauda Epsteina. Druhým je studie Christiny Horvath s názvem *Banlieue narratives: voicing the French urban periphery*. Christina Horvath je významná akademička aktuálně působící na Univerzitě v Bath. *Banlieues* jsou jedním z témat, o které se dlouhodobě zajímá a kromě výše zmíněné studie napsala například kapitulu knihy *The Routledge Handbook of French Politics and Culture* s názvem *The French Banlieues – realities, myths, representation*, ze které v menší míře čerpám na začátku teoretické části mé práce. Poslední podkapitola teoretické části bude pojednávat o vyobrazení *banlieues* ve filmech. Zde se pokusím popsat historický kontext, který doprovázel vznik snímků o problematiku oblastech a z každého období uvést nějaký příklad.

Praktická část se pak bude věnovat zejména filmům *Bídníci* a *Severní Marseilles*, které zde budou i hlavními prameny. Tyto snímky jsem si zvolila z důvodu, že se oba odehrávají na francouzských předměstích v podobném období (*Bídníci* byli vydáni v roce 2019, *Severní Marseilles* v roce 2020). V obou případech se jedná o divácky úspěšné filmy, které získaly významná filmová ocenění. Na druhou stranu každý ze snímků i přes zmíněné podobnosti nahlíží na situaci trochu jiným způsobem. Dle traileru *Bídníci* působí spíše jako vyobrazení narativu *banlieues* jako oběti, zatímco *Severní Marseilles* vyobrazuje předměstské sídliště čistě jako hrozbu. Cílem podrobné analýzy je mimo jiné toto tvrzení potvrdit či vyvrátit. Po uskutečnění rozboru bych tak měla být schopná odpovědět na první výzkumnou otázku, která se snaží zjistit, jaké narativy ve filmech převažují. Dále se budu věnovat komparaci obou snímků. Budu hledat podobnosti a odlišnosti ve čtyřech hlavních oblastech, skrze které jsem se

rozhodla *banlieues* zkoumat. V závěru práce se pokusím zodpovědět druhou výzkumnou otázku, jaký obraz předměstí vytvářejí filmy Severní Marseilles a Bídníci.

1. Metodologie

Převážně budu problematické oblasti označovat pojmem *banlieues*, který lze do češtiny přeložit jako předměstí, nicméně jeho význam ve Francii se liší od významu v jiných státech. Zatímco v České republice je předměstí chápáno většinou jako okrajová část města, ve Francii evokuje negativnější emoce. Území, která jsou označována jako *banlieues* jsou spojena s vysokou kriminalitou, nezaměstnaností a dalšími společenskými problémy. Stejně tak existuje rozdíl mezi francouzskými *banlieues* a britskými nebo americkými *suburbs*. Aby tedy nedošlo k záměně významu kvůli nepřesnému překladu, budu v této práci využívat spíše francouzský výraz¹, který bude občas nahrazený opisem (např. problematická sídliště vybudovaná zejména africkým přistěhovalcům).

Když se přesuneme k praktické části méj práce, filmy budu zkoumat za pomocí kvalitativní obsahové analýzy a rozbor bude zakončený komparativní studií. Při zkoumání filmů se zaměřím na čtyři různé oblasti – obyvatele *banlieues*, charakter a dopady policejní práce, příčiny problémů a vyhlídky do budoucna. Z těchto oblastí budu vyzdvihovat pasáže, ve kterých se režiséři přiklonili k jednomu ze dvou hlavních narativů – předměstí jako hrozba nebo předměstí jako oběť. Analytická část bude zakončena komparací obou snímků. Během této fáze vyzdvihnu hlavní poznatky z rozboru každého z filmů, zkusím je přiřadit k jednomu z narativů a následně porovnam s tím, jak je to vyobrazeno ve druhém ze snímků. Většinou tak budu rozebírat konkrétní scény, ale při shrnutí určitých poznatků se zaměřím i na film jako na celek.

2. Teoretická část

2.1. Historie *banlieues*

2.1.1. Vznik a vývoj *banlieues*

Konec druhé světové války odstartoval ve Francii snahu o obnovu země i její populace. Od roku 1945 přibližně do poloviny 70. let 20. století procházela země obdobím ekonomického růstu, přičemž se projevil nedostatek pracovníků na dělnické pozice. Přistěhování nových obyvatel z bývalých francouzských kolonií se ukázalo jako možné řešení nedostatku pracovních sil.² Francie měla v 19. a 20. století po Velké Británii nejrozsáhlejší koloniální říši, jejíž populace dosahovala v roce 1936 přibližně 110 631 000 obyvatel. V průběhu druhé světové války se však začala rozpadat, což v následujících letech zapříčinilo i větší příliv imigrantů do metropolitní Francie.³ Francouzská vláda po druhé světové válce se záměrem povzbudit demografický růst uzákonila, že si zahraniční pracovníci usazení ve Francii mohou přivést do země i svou partnerku a nezletilé děti. Tím se zvýšila migrace ze zemí Magrebu a později i z dalších afrických zemí do metropolitní Francie (například ze Senegalu a Konžské republiky po jejich získání nezávislosti na Francii). Ekonomický tlak vedl i k vyšší toleranci

¹Mustapha Dikec, *Badlands of the Republic: Space, Politics and Urban Policy* (Malden: Blackwell Publishing, 2007), str. 7-8.

²Jana Chaloupková a Petra Šalamounová, „Postoje k migrantům a dopadům migrace v evropských zemích“. *Czech Sociological Review*, č. 42 (2006): 57-80, <https://www.jstor.org/stable/41132260> (staženo 29.04.2022).

³INSEE, „Direction de la coordination statistique et des relations internationales.“ (Le code officiel géographique, Departement de la coordination statistique, 2009), 108.

nelegální migrace a obcházení státních úřadů pro kontrolu cizinců.⁴ Migraci zvýšila také Alžírská válka v letech 1954 až 1962. Alžířané, kteří ve válce bojovali za Francii se po osamostatnění Alžírska stěhovali do Francie. Kvůli velkému přívalu imigrantů se během 50. a 60. let začal projevovat nedostatek bytů. Situaci měla vyřešit výstavba rozsáhlých sídlišť zejména na předměstích velkých měst.⁵

Kvůli rostoucí životní úrovni a přílivu imigrantů se z těchto lokalit vystěhovala francouzská střední třída. Většinu obyvatel předměstí tak tvořili právě přistěhovalci z Afrických států.⁶ Po více než 25 letech prosperity vypukla ve Francii v roce 1973 ekonomická krize. Ta zasáhla zejména nekvalifikované dělníky, kteří často žili právě na předměstích.⁷ V roce 1974 francouzská vláda reagovala na rostoucí nezaměstnanost a uzavřela hranice pro další pracovní migraci. Toto opatření však mělo vliv na rozhodnutí migrantů, kteří již ve Francii žili, v zemi zůstat. Pokud by se totiž rozhodli pro návrat do země svého původu, nemuseli by se už dostat zpět do Francie.⁸ Nezaměstnanost na předměstí se tak výrazně zvýšila a začalo docházet k postupnému odloučení těchto lokalit.⁹ Přibližně od 80.let 20. století tak pojem *banlieues* vzbuzuje ve francouzské společnosti strach – označuje zejména čtvrti se sociálním bydlením, které jsou hrozbou pro bezpečnost, mír a sociální řád.¹⁰

Byli to právě imigranti žijící na těchto sídlištech, na koho se svalovala vina za problémy, které přinesla tehdejší ekonomická krize. Z těchto důvodů byla asimilace obyvatel předměstí do majoritní francouzské společnosti čím dál obtížnější. Nezaměstnaným rodičům se rodily děti, které kolem sebe měly málo pracujících občanů. Pro takové děti bylo obtížné vytvořit si pracovní morálku.¹¹ Studie z roku 2020 ukázala, že jsou přistěhovalci ze severoafrických zemí často obětí diskriminace v zaměstnání.¹² Vlivem těchto faktorů začali mít mladí lidé z *banlieues* pocit, že nemají možnost ucházet se o dobré zaměstnání, a proto pro ně ani vzdělání nemá zásadní význam. Velká část těchto dětí tak ani nedokončí základní školu a většinu svého času tráví na ulici, kde zapadne do skupiny lidí ve stejné životní situaci. Na ulicích *banlieues* se pak pohybují gangy, které chudoba a nedostatek perspektivy dovádí k agresivitě na lidech i věcech. Za své problémy viní francouzskou společnost, takže přibývá útoků na zástupce státní moci a jejich majetek. Terči útoků se tak stávají například policisté, řidiči dopravních prostředků a učitelé.¹³

⁴ Tereza Šerá. „Sociální mobilita potomků imigrantů ze zemí Magrebu ve francouzské společnosti“ (Diplomová práce, Univerzita Karlova, 2013), 15.

⁵ Pavel Sitek. „K problematice imigračních otázek ve Francii“. *Český lid*, č. 4 (2006): 349-364, https://www.jstor.org/stable/42640012?seq=12#metadata_info_tab_contents (staženo 1.5.2022).

⁶ Ladislav Toušek. „Sociální vyloučení a prostorová segregace“. *Antropoweb* (Březen 2007), <http://www.antropoweb.cz/cs/socialni-vyloucení-a-prostorova-segregace> (staženo 1.5.2022).

⁷ Sitek. „K problematice imigračních otázek ve Francii“, 349-364.

⁸ Šerá, „Sociální mobilita potomků imigrantů ze zemí Magrebu ve francouzské společnosti“, 16.

⁹ Sitek. „K problematice imigračních otázek ve Francii“, 349-364.

¹⁰ Dikec, *Badlands of the Republic*, 9-10.

¹¹ Loïc J. D. Wacquant. „Pour comprendre la "crise" des banlieues“. *French Politics and Society*, č. 4 (1995): 68-81, <https://www.jstor.org/stable/42844509> (staženo 1.6.2022).

¹² Le Monde a AFP. „Une étude montre des discriminations à l'embauche « significatives » en fonction de l'origine“, *Le Monde*, 9. ledna 2020, https://www.lemonde.fr/societe/article/2020/01/08/une-etude-montre-des-discriminations-a-l-embauche-significatives-en-fonction-de-l-origine_6025227_3224.html (staženo 28. prosince 2022).

¹³ Christina Horvath, „The French Banlieues – realities, myths, representation“, in *The Routledge Handbook of French Politics and Culture* (Taylor & Francis Ltd., 2021), 133–143.

V 21. století se také mladí obyvatelé *banlieues* stávají obětmi radikálních islámských skupin, které se snaží ovlivňovat právě potomky muslimských přistěhovalců a často stojí za teroristickými útoky.¹⁴ Kromě toho se na přelomu století změnil pohled, jakým na vyloučené lokality nahlížel zbytek společnosti. V 90. letech 20. století převažoval názor, že obyvatelé *banlieues* mají problémy, ale pokud jim dáme určité prostředky, může se jejich situace zlepšit. Od roku 2000 čím dál více lidí zastávalo myšlenku, že jsou tyto lokality nebezpečím pro společnost a že je zde potřeba násilných policejních zásahů.¹⁵

2.1.2. Nepokoje v *banlieues*

Typické nepokoje nižších sociálních vrstev se ve Francii vyskytují přibližně od druhé poloviny 20. století. V této době se například mladí obyvatelé z vyloučených oblastí Lyonu bavili kradením automobilů, ve kterých následně závodili. Nakonec je před zraky kolemjdoucích zapálili a z místa činu utekli. Tato aktivita byla nazývána „rodeo“.¹⁶ V roce 1979 se vyskytl incident, kdy mladíci afrického původu vyvolali nepokoje ve Vaulx-en-Velin poblíž Lyonu. Důvodem bylo vážné poranění chlapce žijícího v této obci při útěku před policií, která se ho pokoušela zatknout. Na tuto událost navázaly i nepokoje v roce 1981, při kterých byl poprvé záměrně vypálen větší počet automobilů. V okolí měst Marseille, Roubaix, Lyon a Paříž bylo během léta tohoto roku celkově ukradeno a vypáleno přibližně 250 vozidel.¹⁷ V průběhu osmdesátých a devadesátých let došlo celkově k nárůstu protestů, které byly na hranici s výtržnictvím. Příkladem je takzvaný „voiture-bélier“ – jedinci využili ukradené auto k rozbití výlohy obchodu a jeho následnému vykradení. Právě v tomto období také narůstaly mezi obyvateli *banlieues* pocity nenávisti, na které poukazuje film Kassowitze *La Haine*.¹⁸ Velký počet nepokojů vypukl po zabití nebo zranění někoho z obyvatel předměstí při potyčce s policií. Například nepokoje v roce 1995, které se projeví zejména v okolí Lyonu, protestovaly proti zabití teroristy Khaleda Kelkala policií. Také nepokoje v Dammarie-lès-Lys roku 1997 a nedaleko Toulouse roku 1998 byly založeny na podobném incidentu.¹⁹ Další rozsáhlé nepokoje se odehrály v roce 2005. Rozpoutal je skandál v Clichy-sous-Bois nedaleko Paříže, kdy dva mladíci při útěku policii přelézali zeď trafostanice vysokého napětí, přičemž dostali ránu elektrickým proudem. Na následky poranění zemřeli. Následovaly několik týdnů trvající nepokoje, při kterých mladí obyvatelé *banlieues* zapalovali auta, školní budovy či policejní stanice. Docházelo také k fyzickému napadání policejních hlídek.²⁰ Po těchto nepokojích začaly být v politice zejména pravicových stran hojně využívány pojmy jako sebranka nebo chátra, kterými byli nazýváni dospívající lidé z problematických čtvrtí. Ti brali toto vyjadřování jako diskriminaci, protože ne všichni z nich se nepokojů účastnili. V neposlední řadě jsou s *banlieues* spojovány i teroristické útoky v roce 2015. Jeden z hlavních pachatelů byl po útoku objeven na pařížském předměstí Saint-Denis. Tehdejší ministerský předseda Manuel Valls následně označil oddělení vyloučených lokalit od zbytku společnosti jako problém.²¹

¹⁴George Packer. „The Other France“, *The New Yorker*, 24. srpna 2015.

¹⁵Dikec, *Badlands of the Republic*, 118.

¹⁶Wieviorka, „Violence in France“.

¹⁷Alessio Motta. „Police blunders and riots“, CAIRN INFO, 12. dubna 2019, Police blunders and riots | Cairn International Edition (cairn-int.info) (staženo 15. února 2022)

¹⁸Wieviorka, „Violence in France“.

¹⁹Motta. „Police blunders and riots“.

²⁰Jana Reichlová, „Hořela Paříž? Analýza mediálního obrazu pouličních nepokojů ve Francii na podzim roku 2005“ (diplomová práce, Univerzita Karlova, 2006), str. 7.

²¹Horvath, *The Routledge Handbook of French Politics and Culture*, 133–143.

2.2. Dva odlišné narativy *banlieues*

Pojem narativ označuje možný úhel pohledu na konkrétní situaci. Kapitola se tedy bude věnovat způsobům, jakými veřejnost nahlíží na multietnická sídliště na francouzských předměstích. Ačkoliv možných pohledů na *banlieues* je mnoho, vesměs se dají rozdělit na dva hlavní proudy. První z nich zastává názor, že *banlieues* jsou hrozbou pro celý stát, druhý na ně naopak nahlíží jako na oběť špatného systému, který místní obyvatelstvo segregoval od zbytku populace. Konkurence dvou proti sobě jdoucích diskurzů je zdrojem úzkosti, protože jeden z nich dochází k závěru, že by se mělo předměstím finančně pomoci a tím skoncovat s vnitroměstským apartheidem, druhý naopak tvrdí, že stát již nemá prostředky na to, aby situaci na problémových sídlištích uklidnil.²²

Tyto narativy lze sledovat z mnoha různých zdrojů jako jsou knihy, politické debaty, filmy či televizní noviny. Pohled na *banlieues* jako na hrozbu se v minulosti objevoval zejména v mainstreamových médiích a politickém diskurzu, zatímco *banlieues* jako oběť potom nalezneme spíše v nepolitických diskurzích, jako je literatura, film či hudba. Přibližně od roku 2010 narativy *banlieues* přitahují také značnou vědeckou pozornost. Toto téma bylo diskutované na řadě konferencí, mezi které patří například konference *Communities at the Periphery* konaná v roce 2013 ve francouzském institutu v Londýně nebo *The Banlieue Far from the Clichés* pořádaná v Oxfordu v roce 2014. Vědci zkoumali zejména vývoj narativů od poloviny roku 2000 a to konkrétně zaměřením se na umění, které na těchto sídlištích vzniká a odráží tak životní podmínky i perspektivu jejich obyvatel. Jednalo se například o autobiografická díla, poezii, anticipační romány či rapovou hudbu, díky čemuž bylo možné zkoumat obyvatelé z vyloučených čtvrtí, jejich kulturní praktiky a přístup k politické reprezentaci. Tyto prostředky jsou však velice rozmanité a ukazují velký počet narativních modelů. Pohled na předměstí jde proto jen těžko zobecnit. Narativy předměstí mohou být zároveň přibarvené a posilovat, dekonstruovat nebo rozvracet klišé. Mnoho vědců zkoumá možnosti individuálního nebo kolektivního léčení a podporuje debatu o usmíření rozdělené společnosti.²³

2.3.1. *Banlieue* jako hrozba

Narativ, který převažuje v mainstreamových médiích a politickém diskurzu se přiklání k názoru, že předměstí jsou nebezpečná oblast, jež narušuje soudržnost národa, francouzskou národní identitu a integritu republikánů.²⁴ Konkrétně téma sociální propasti zpopularizoval Jacques Chirac při své vítězné kampani v roce 1995. Prezentoval názor, že některá předměstí se nachází výrazně za hranou zákona a že jejich obyvatelé zažívají každodenní nejistotu. Hrozbou pro republiku by podle něho bylo rozšíření tohoto strachu, které by mohlo negativně ovlivnit všechny rovnováhy společnosti. Francouzský levicový politik Claude Bartolon, který byl reprezentantem departementu Seine-Saint-Denis (oblast s nejvyšším procentem muslimů ve Francii) v Národním shromáždění tento diskurz rozšiřuje slovy, že zvětšení propasti mezi

²²Thomas Kirszbaum a Renaud Epstein, „Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture“, *Urbanisme - La revue* n°399: vraies et fausses factures (1. února 2016): 57-59, <https://core.ac.uk/download/pdf/52993665.pdf> (staženo 7.listopadu 2022).

²³Christina Horvath, „Banlieue narratives: voicing the French urban periphery“, *Romance Studies* 36 (12.června 1018): 1-4, <https://doi.org/10.1080/02639904.2018.1457820> (staženo 4.listopadu 2022).

²⁴Ibid.

banlieues a zbytkem země by mohlo ohrozit republikánský ideál, který by nahradil komunitarismus ghett.²⁵

V roce 2005 se pak tehdejší pravicový ministr vnitra Nicolas Sarkozy v návaznosti na nepokoje vyjádřil o dospívajících lidech žijících na předměstí jako o spodině (použil francouzský výraz *racaille*). Nepokoje dal za vinu přítomnosti organizovaných gangů a slíbil, že *banlieues* vyčistí „vysokotlakým čističem“ (konkrétně použil termín *nettoyer au Kärcher*).²⁶ *Banlieues* se staly tématem také v debatách prezidentských voleb roku 2012. Christophe Guilluy bych hlavním představitelem myšlenkového proudu, který se v této době stavěl k problémovým oblastem negativněji. Diskurz byl oproti předchozím jiný v tom, že do popředí problému stavěl hospodářskou krizi. Na tu podle Guilluye doplatí v největší míře malá města a vesnice, protože nejvíce dotací proudí do předměstských čtvrtí, které zároveň mohou využívat městských příležitostí (služby, doprava apod.). Tento diskurz ovšem opomíná, že pozitivní diskriminace problémových oblastí byla do této doby čistě teoretická a že krize roku 2008 naopak umocnila vnitroměstskou propast (předměstí výrazně zvyšují nezaměstnanost metropolí). Přestože Guilluyova teorie se dá označit za xenofobně populistickou, sklídila značný úspěch. Diskurz o miliardách, které se marně vlévaly do čtvrtí a byly neoprávněně prezentovány jako priority se stal běžnou součástí veřejné debaty. Část veřejnosti tak vyjadřuje rostoucí únavu ze solidarity s předměstím.²⁷ Obecně můžeme říci, že způsob, jakým se politici vyjadřovali o *banlieues* zhoršil pohled veřejnosti na ně. Takovým politikem byl například bývalý francouzský premiér Manuel Valls, který byl členem socialistické strany. Valls měl v problematice emigrace a islámu podobné názory jako Sarkozy a po teroristických útocích v roce 2015 mluvil o problémových sídlištích jako o ghettech.²⁸

2.3.2. Banlieue jako oběť

Narativ předměstí jako oběti zastává názor, že obyvatelé těchto čtvrtí jsou obětmi chudoby a je potřeba, aby jim stát poskytl pomoc. Mládež žijící na periferiích se cítí opuštěná státem a vyloučená z politické reprezentace a moci. Tento typ narativu převažuje v nepolitických diskurzích, kde se tvůrci zaměřují spíše na univerzální než výlučně místní publikum. Jedná se tedy o filmy, literaturu, hudbu a další kulturní formy komunikace s veřejností. Tyto diskurzy se mnohdy snaží destigmatizovat obyvatele dělnických čtvrtí. Snaží se zavést jiný pohled na komunity, přičemž prosazují místní i národní sounáležitost a podporují obnovu měst.²⁹

Mimo kinematografie, jejíž významným zástupcem jsou u tohoto narativu právě *Les Misérables* režiséra Ladj Lyho bych ráda zmínila hudbu pojednávající o sídlištích pro imigranty ze zemí Magrebu. Jednu z prvních písní s tímto tématem nazpíval Karim Kacel v roce 1983. Píseň nese jednoduchý název – *Banlieue*. Popisuje zoufalý život lidí, kteří bydlí v problematických oblastech. Dále se tomuto tématu věnuje například píseň *Quand la banlieue descendra sur la ville* z roku 2001 nebo *Parce que je viens de la banlieue* z roku 1998. Mezi

²⁵ Kirszbaum a Epstein, „Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture“, 57-59.

²⁶ Horvath, „Banlieue narratives: voicing the French urban periphery, 1-4.

²⁷ Kirszbaum a Epstein, „Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture“, 57-59.

²⁸ Horvath, „Banlieue narratives: voicing the French urban periphery, 1-4.

²⁹ Ibid.

novější písně patří Ici et là (2019) nebo Le cancer de la banlieue (2015).³⁰ Le cancer de la banlieue znamená v překladu do češtiny předměstská rakovina. Rapper Sinik v písni zpívá o tom, že žít ve vyloučených částech města je stejné, jako mít rakovinu. Ostatní lidé se chovají, jako by jejich adresa byla nemoc a nechtějí je kvůli tomu zaměstnávat. Společnost od nich neočekává nic dobrého, svým způsobem je diskriminuje a lidé žijící na předměstí se kvůli tomu necítí rovni ostatním, což dávají za vinu právě francouzské společnosti, kterou kvůli tomu nenávidí. Oficiální videoklip této skladby má na platformě Youtube přes 1,1 milionu zhlédnutí (údaj k 10.11.2022). Větší dosah má interpret Grand Corps Malade se svojí skladbou žánru *slam poetry* s názvem Je Viens De Là z roku 2008. Ta má ve stejný den na Youtube více než 5,1 milionu zobrazení. Interpret v písni prezentuje obyvatele z předměstí jako oběť – říká, že místo narození si nikdo nevybírá. Dále podrobně popisuje život na sídlišti.³¹ Velmi populárním umělcem, který ve svých písních často mluví o problematice *banlieues* je James Kery. Jeho píseň Racailles z roku 2016 dosáhla 25 milionů zhlédnutí (10.11.2022). Odkazuje v ní na hanlivá označení obyvatel *banlieues* Nicolasem Sarkozym po nepokojích v roce 2005. Skladba klade velký důraz na jím použité slovo *racailles*, které přenáší na francouzské politiky, jimiž raper znechucený. Dle něho se jedná o násilníky, lháře a kriminálníky.³² Mezi jeho další písně s tematikou problematických oblastí ve Francii patří Banlieusards, podle které se jmenuje i film na Netflixu, jenž Kery James pomáhal režirovat.

2.3.3. Shrnutí

Ať už se přikloníme ke kterémukoliv ze dvou zmíněných narativů, dojdeme pravděpodobně k názoru, že se situací je potřeba něco dělat, ačkoliv možná řešení situace se budou lišit. Ti, kteří zastávají pohled na *banlieues* jako na hrozbu by sice rádi předešli možnosti, že problémové oblasti ohrozí zbytek společnosti, na druhou stranu si myslí, že je situace vyhocená natolik, že stát nemá prostředky na to, aby tyto čtvrti uklidnil investováním peněz na jejich obnovu. Ačkoliv tento pohled v minulosti převažoval v politickém diskurzu, ostatní diskurzy tlačily na politiky, aby se alespoň na oko pokusili zavést potřebné reformy. Takovým případem je zavedení Ministerstva pro územní rovnost Françoisem Hollandem a další institucionální změny, které prosazoval po jeho zvolení prezidentem v roce 2012. Tyto kroky však nepřinesly prokazatelné výsledky.³³

2.3. Vyobrazení *banlieues* ve filmech

Francouzská *banlieues* se v kinematografii začala objevovat od poloviny osmdesátých let minulého století, k čemuž přispěla i vlna neorealismu. Do té doby nebyla diskuze o těchto oblastech tak silná – lidé žijící mimo ně sice věděli, že *banlieues* existují, ale málokdo o nich znal podrobnosti. První snímky proto začaly vznikat přímo mezi obyvateli vyloučených oblastí, kteří měli jen omezené rozpočty. Protože Severoafričané byli mezi těmito obyvateli nejpočetnější, filmům z *banlieues* se začalo přezdívat *Cinéma beur*.³⁴ *Beur* je hovorový termín,

³⁰Bertrand Dicale. „Ces chansons qui font l'actu“, 24.listopadu 2019. https://www.francetvinfo.fr/replay-radio/ces-chansons-qui-font-l-actu/ces-chansons-qui-font-l-actu-rap-engage-ou-chanson-consensuelle-des-decennies-de-description-de-la-banlieue_3696629.html (staženo 12.listopadu 2022).

³¹Fabien Marsaud, „Je Viens De Là“, vydáno v roce 2008 na Grand Corps Malade Officiel, video, <https://www.youtube.com/watch?v=8LXaSFgVxGs&t=92s> (staženo 12.listopadu 2022).

³²Kery James, „Racailles“, vydáno v roce 2016 na Youtube účtu Kery James, video, <https://www.youtube.com/watch?v=PBzfCR3FPu4> (staženo 28.prosince 2022).

³³Kirszbaum a Epstein, „Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture“, 57-59.

³⁴Ginette Vincendeau, French Film Guides: La Haine, 2005 (University of Illinois Press), <https://books.google.com/books?id=qxKJDwAAQBAJ&printsec=frontcover&dq=la+haine+kassovitz%C2%A8>

který je ve francouzštině používán pro označení lidí dlouhodobě žijících v Evropě s původem v zemích Magrebu.³⁵

Jedním z prvních filmů vytvořených na toto téma je drama z dubna roku 1985 *Le Thé au harem d'Archimède* režisovaný Mehdi Charefem. Ten se narodil v roce 1952 v dnešním Alžírsku, které v době jeho narození spadalo pod Francii. Ve svých deseti letech se s rodinou přestěhoval a následně vyrůstal v nouzovém bydlení poblíž Paříže. Ve Francii strávil nějaký čas ve vězení a když byl propuštěn, začal se věnovat psaní knih. Jeho první dílo *Le Thé au harem d'Archimède*, které se odehrávalo na sídlišti s byty s nižším nájmem a vyšší koncentrací imigrantů, bylo brzy zfilmováno a následně vyhrálo několik prestižních ocenění. Později vydal ještě několik filmů z tohoto prostředí.³⁶ Více filmů vyobrazujících francouzská předměstí a dělnické čtvrti pak vzniklo v devadesátých letech. Patří mezi ně například snímky *Hexagone* a *Douce France* režiséra Malika Chibana nebo *Bye-Bye* od Karima Dridi.³⁷

V tomto období se také začínají tématu předměstí věnovat první nearabští režiséři, proto už se nadále o předměstských filmech nemluví jako o *Cinéma beur*. Nejvýznamnějším příkladem je zde film *Nénévist* z roku 1995. Jeho režisér, Mathieu Kassovitz se narodil v Paříži. Jeho otec byl scénárista a režisér maďarsko-židovského původu a matka byla francouzská filmová střihačka. Kassovitz se věnoval i herectví, konkrétně ve snímku *Nénévist* si zahrál jednu z vedlejších rolí.³⁸ *Nénévist* vyobrazuje život obyvatel na zapomenutém předměstí Paříže. Na rozdíl od filmu *Les Misérables*, který budu rozebírat v této bakalářské práci, se snímek nesoustředí v takové míře na místní nepokoje, ale do popředí staví chudobu a společenskou nespravedlnost, se kterou se lidé žijící na předměstích potýkají.³⁹ Od *Les Misérables* i *Severní Marseilles* se také liší tím, že se nedívá na situaci primárně z pohledu policistů, ale sleduje životy třech přátel žijících na předměstí. Film se stal velmi rychle známým a jako první tak představil předměstí široké veřejnosti a vyvolal o něm diskuzi.⁴⁰ Velký úspěch Kassovitz sklidil také na festivalu v Cannes roku 1995, kde byl za snímek *Nénévist* odměněn cenou pro nejlepšího režiséra.⁴¹

Na přelomu století pak vzniklo několik méně významných filmů, které se na problémových sídlištech odehrávaly. Patří mezi ně například *Voyous*, *voyelles* režiséra Serge Meynarda či *La Squale* od Fabrice Genestala.⁴² Na počátku století se prosadil režisér Ladj Ly, který se věnoval tématu předměstí několikrát. Poprvé to bylo v roce 2007 kdy vydal dokument *365 jours à Clichy-Montfermeil*. Stejně čtvrti se pak věnoval ve filmech *Go Fast Connection* a

&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjy9elvIX6AhVuMlkFHdyODp8Q6AF6BAGJEAI#v=onepage&q=la%20haine%20kassovitz%C2%A8&f=false, str.32 (staženo 8. září 2022).

³⁵ „Význam slova Beur“, francouzsko-anglický slovník, Larousse, <https://www.larousse.fr/dictionnaires/french-english/keur/8912> (staženo 22. října 2022).

³⁶ „Mehdi Charef“, African Film Festival New York, <https://africanfilmny.org/directors/mehdi-charef/> (staženo 22. října 2022).

³⁷ „Historique du film banlieue français“, Out of the G, https://outoftheg.wordpress.com/cinema-de-banlieue/historique-du-film-de-banlieue-francais-3/#_ftnref2 (staženo 29. října 2022).

³⁸ „Mathieu Kassovitz“, Allociné, <https://www.allocine.fr/personne/fichepersonne-13471/biographie/> (staženo 23. října 2022).

³⁹ Conor Flynn. „La Haine.“ *The Cambridge Student*, 7. února 2019. <https://www.tcs.cam.ac.uk/la-haine/>.

⁴⁰ Andrew Hussey. „La Haine 20 years on: what has changed?“ *The Guardian*, 3. Května 2015. <https://www.theguardian.com/film/2015/may/03/la-haine-film-sequel-20-years-on-france> (staženo 23.10.2022).

⁴¹ Anita Abbott „La Haine.“ *Film Education*. 2006. <http://www.filmeducation.org/pdf/film/LaHaine.pdf> (staženo 23.října 2022).

⁴² Carole Milleliri, „Le cinéma de banlieue: un genre instable.“ *Open Edition Journals*. 2011. <https://journals.openedition.org/map/1003> (staženo 29.října 2022).

Chroniques de Clichy-Montfermeil. Jeho nejúspěšnější snímek Bídníci vyšel v roce 2019 v návaznosti na stejnojmenný krátkometrážní film z roku 2017.⁴³ Velice oblíbeným francouzským filmem, který sice nepojednává přímo o předměstí, nicméně hlavní postavou je muž žijící v této lokalitě, je komedie Nedotknutelní z roku 2011. Nedotknutelní získali několik ocenění, mezi které patří i Cena za nejlepší zahraniční film Českého Iva. Představitel hlavní role Omar Sy získal Césara za nejlepšího herce. Dalším filmem, který je relativně populární je Drsný město, které je v některých věcech podobné jako Severní Marseilles. V obou případech se jedná o policejní film odehrávající se v Marseille. Drsný město i Severní Marseilles můžeme najít na webové stránce poskytovatele filmů Netflix.

Ve Francii je jsou tedy *banlieues* pro filmové režiséry relativně oblíbeným tématem. Toto tvrzení ovšem neplatí pro režiséry z jiných zemí, protože neexistují žádné úspěšné zahraniční snímky, které by se věnovaly tématice francouzského předměstí. Můžeme ale nalézt filmy, které řeší podobnou problematiku ve státě svého vzniku. Například španělské předměstí se objevuje ve filmu Až do nebes z roku 2020. Ve velkém se problematickým oblastem věnuje i americká kinematografie, kde se ovšem tyto oblasti nenacházejí na předměstí, nýbrž přímo ve městech. Příkladem je městská čtvrť Central City East v Los Angeles, která je také známa jako Skid Row.⁴⁴ Většina lidí žijících v této oblasti přespává buď v místních azylových domech a jiných přechodných zařízeních nebo na ulici.⁴⁵ O Skid Row pojednává například dokument Lost Angels: Skid Row is My Home z roku 2010. Podle tohoto filmu se přibližně dvě třetiny zde žijících lidí potýká s duševní chorobou, drogovou závislostí nebo obojím najednou.⁴⁶ V ulicích Skid Row se odehrává také pořad Na místě činu: Zmizení v hotelu Cecil z roku 2021. Seriál je nahráný podle skutečné události a věnuje se okolnostem tragické smrti Elisy Lam v hotelu Cecil, který z části sloužil jako azyl pro lidi bez domova. Ačkoliv zmizení Elisy Lam pravděpodobně nezavinil nikdo z obyvatel čtvrti, seriál poukazuje na to, že mohou být nebezpeční.⁴⁷ Další městskou čtvrtí v USA, která je proslavená vysokou kriminalitou je New Yorkský Bronx, ve kterém se odehrává například kriminální drama Příběh z Bronxu režiséra Roberta de Nira.⁴⁸

Ačkoliv jsou některé zfilmované příběhy o předměstí smyšlené, nebo alespoň upravené tak, aby diváka zaujaly, hrají důležitou roli v diskuzi, která se kolem předměstí odehrává. Díky dosahu některých z filmů se o problematice dozvědělo více lidí. Některé snímky také podněcují diváka k tomu, aby přemýšlel nad tím, že je potřeba situaci na některých sídlišťích změnit. Například k filmu Bídníci se po jeho uvedení do kin vyjádřil i prezident Emmanuel Macron se slovy, že byl filmem šokován a že se jeho vláda pokusí urychleně učinit kroky, které by vedly ke zlepšení životních podmínek v *banlieues*.⁴⁹

⁴³„Ladj Ly“, International Movie Database, <https://www.imdb.com/name/nm1868177/> (staženo 25. října 2022).

⁴⁴„History of Skid Row and the trust“, Skid Row Housing Trust, <https://skidrow.org/about/history/> (staženo 29. října 2022).

⁴⁵Los Angeles Area Chamber of Commerce, „History of Downtown Los Angeles’ “Skid Row”“, LA chamber, str.2, http://lachamber.com/clientuploads/LUCH_committee/102208_History_of_Skid_Row.pdf (staženo 29. října 2022).

⁴⁶Lost Angels: Skid row is my home, režie Thomas Napper (film, 2010), 2-8 min.

⁴⁷Na místě činu: Zmizení v hotelu Cecil, režie Joe Berlinger (seriál, 2021)

⁴⁸ „Příběh z Bronxu“, Česko-slovenská filmová databáze, <https://www.csfd.cz/film/11970-pribeh-z-bronxu/prehled/> (staženo 29. října 2022).

⁴⁹Redakce JDD, „Emmanuel Macron touché par “Les Misérables”“, Le Journal du Dimanche, 17. listopadu 2019, <https://www.lejdd.fr/Politique/emmanuel-macron-touche-par-les-miserables-3931762> (staženo 15. října 2022).

3. Praktická část

V praktické části se budu věnovat filmům *Bídníci* a *Severní Marseilles*. V obou případech nejprve představím základní údaje, jako je žánr, rok vydání i místo, kde se děj odehrává. Následně se přesunu k popisu autora, po kterém se krátce podívám na ohlasy veřejnosti a ocenění, které oba snímky získaly. Dále podrobně popíšu děj, což bude zároveň sloužit jako úvod do analýzy snímku, která tvoří hlavní fázi praktické části. Cílem analýzy je vyhledat ve filmech jednotlivé narativy, pomocí kterých určím celkový pohled snímku na problematiku. Budu se zde soustředit zejména na čtyři oblasti – vyobrazení obyvatel, policejní práce, příčin problémů a vyhlídek do budoucna. V závěru praktické části porovnáím výsledky pozorování obou filmů.

3.1. Narativy ve filmu *Bídníci*

3.1.1. Popis filmu a představení autora

Film *Bídníci* z roku 2019 dokumentuje den zvláštní kriminální jednotky na pařížském *banlieue* Clichy-Montfermeil. Žánrem se jedná o policejní thriller a jeho původní název je *Les Misérables*. Režisérem filmu je syn přistěhovalce z Mali Ladj Ly, který vyrůstal na sídlišti postaveném pro přistěhovalce z Magrebu *Cité des Bosquets* právě ve městě Montfermeil. Z toho důvodu se kromě *Bídníků* v této čtvrti odehrávaly i další jeho filmy, jako je například *365 jours a Clichy-Montfermeil*. Znalost prostředí přispívá k autenticitě vyprávění.⁵⁰ Ladj Ly dokonce v jednom ze svých rozhovorů uvedl, že všechny scény, které vyobrazuje ve filmu *Bídníci*, se staly i ve skutečnosti. Zároveň i většina herců pochází přímo z předměstského prostředí a před natáčením tohoto filmu neměla žádné zkušenosti ve filmovém průmyslu. Výjimkou je režisérův syn, který se ve snímku objevuje jako chlapec nahrávající dronem dění na sídlišti. Jedinými profesionálními herci jsou policisté.⁵¹ Kromě osobních zážitků režiséra byl snímek inspirovaný vlnou nepokojů, která zasáhla Francii v roce 2005. Název filmu Ladj Ly zvolil z důvodu, že se děj odehrává na stejném místě jako slavní *Bídníci* Victora Huga z roku 1862. Snímek tak poukazuje na podobnost mezi dnešní rozzlobenou mládeží a *Gavrochem*, hlavní postavou *Hugových Bídníků*.⁵² Ladj Ly i Victor Hugo se ve svém díle zamýšlejí nad realitou a osudy lidí, skrze které vybízí k revoluci. Zároveň nevnucují divákům žádný konkrétní názor. Pouze vyobrazují realitu a nechávají na každém, jaký obrázek si na ni udělá.⁵³

Snímek již od svého uvedení 15.května 2019 při příležitosti Mezinárodního festivalu v Cannes sbíral různá významná ocenění. Na filmovém festivalu získal Cenu poroty, v roce 2020 pak César diváků, César pro nejlepší film, César za nejlepší střih a César pro nejslibnějšího herce. Byl také nominován na Oscara za nejlepší cizojazyčný film. Mezi méně významná ocenění pak patří například Cena Goya 2020 za nejlepší evropský film.⁵⁴ Ve

⁵⁰Marek Čech, „*Bídníci*: nejlepší francouzský film roku 2019 reflektuje zdejší vlnu pouličních nepokojů“, AVmania, naposledy upravené 8.května 2020, <https://avmania.zive.cz/bidnici-nejlepsi-francouzsky-film-roku-2019-reflektuje-zdejsi-vlnu-poulicnich-nepokoju-recenze> (staženo 11.listopadu 2022).

⁵¹Tambay Obenson, „*Les Misérables* Trailer: Paris Is Burning in France's 2020 Oscar Entry.“ IndieWire, 23.10.2019, <https://www.indiewire.com/2019/10/les-miserables-trailer-amazon-1202183737/> (staženo 13.listopadu 2022).

⁵²„*Bídníci*“, ČSFD: Česko-Slovenská filmová databáze. <https://www.csfd.cz/film/723541-bidnici/prehled/>.

⁵³Obenson, „*Les Misérables* Trailer: Paris Is Burning in France's 2020 Oscar Entry.“

⁵⁴„*Les Misérables* - Awards“, imdb: International Movie Database, <https://www.imdb.com/title/tt10199590/awards> (staženo 21. listopadu 2022).

francouzských kinech snímek navštívilo více než 2 miliony diváku, čímž se stal nejúspěšnějším filmem distribuční společnosti Le Pacte.⁵⁵

Film dokumentuje den zvláštní kriminální jednotky, která je tvořena třemi členy – Chrisem, Gwadou a novým členem Stéphanem. Na samém počátku je záběr na ulice Paříže, kde lidé společně fandí francouzskému národnímu týmu při posledním zápasu na Mistrovství světa ve fotbale v roce 2018 proti Chorvatsku. Francie tento zápas vyhraje, čímž získává titul. Její obyvatelé jsou pyšní a na chvíli v podstatě jednotní – chlapi z *banlieue* mávají francouzskými vlajkami a v podstatě zapadnou mezi ostatní fanoušky. Následně je vyobrazený přechod do reality, kde lidé žijící na *banlieues* denně řeší konflikty mezi sebou i proti policii. Zpočátku se snímek soustředí právě na vyobrazení ulic a obyvatel v Montfermeil.

Zápletka začne ve chvíli, kdy chlapec z Montfermeil ukradne z cirkusu lvíče. Naštvaní majitelé se obrátí na starostu, kterému vyhrožují násilím v případě, že se lvíče nenajde do dvaceti čtyř hodin. Policejní jednotka proto začne projíždět městem a po zvířeti pátrat. Nakonec se jim podaří najít na sociálních sítích fotku náctiletého chlapce Issy s lvíčetem. Vzhledem k tomu, že už na policejní stanici několikrát byl, strážníci ho znají a po chvíli pátrání ho najdou, jak hraje s kamarády fotbal. Chlapi ho však policistům nechtějí vydat a perou se s nimi, aby Issa mohl utéct. Když se přes velké úsilí strážníkům podaří chlapce dopadnout, jeho kamarádi na ně začnou házet věci, což způsobí, že Issa se vymkne Stéphanovi, jenž ho drží a rozběhne se pryč. Gwanda, který doteď omračovací pistolí pouze vyhrožoval v zápalu boje na utíkajícího chlapce vystřelí. Následně jednotka zjistí, že celý incident natáčel dron. Jejich prioritou se proto stane toto video najít a zničit, až poté se věnovat střeženému chlapci. Issu nechají v podniku svých známých, kteří jim zároveň poradí, kdo v Montfermeil vlastní dron. Jedná se o chlapce, který strážníkům uteče za místním prodávčem kebabu Salahem. Ten kontaktuje starostu, který již o celé situaci ví od Issových kamarádů a o nahrávku má zájem, aby mohl policejní jednotku nahlásit. Proto do obchodu přijde a chvíli po něm i samotní policisté. Stéphanovi se podaří vyjednat, že Salah dá video jemu. Nezávisle na to někdo kontaktuje policii, že se lvíče našlo volně pobíhat venku. Strážníci ho donesou zpět do cirkusu a Issu pustí pomláceného domů. Kladou mu přitom na srdce, aby všem říkal, že si zranění způsobil sám.

Tím se případ zdá policistům uzavřený. Pro Issu a jeho kamarády to tak ovšem není. Jak se při obvyklé projížďce strážníků ulicemi Montfermeil ukáže, mladí chlapi ze sídliště si pro ně připravili pomstu. Nejprve na policejní auto ve velké přesile začnou stříkat vodními pistolemi, následně na ně Issa vystřelí pyrotechnikou. Policisté vystoupí z vozidla a běží za chlapcem do budovy, kde na ně čeká velký počet útočících dětí. Ze schodů po nich házejí různé věci, včetně skla či nákupních košíků naplněných kamením. Mlátí je železnými tyčemi a využívají pyrotechniku. V početní převaze a prostředí, které znají, náctiletí jednoznačně vítězí. Scéna končí tak, že policisté jsou zahnaní do kouta a Issa drží v ruce zapálený Molotovův koktejl, který se chystá hodit na Stéphana. Stéphan na Issu míří pistolí. V tu chvíli film končí a na obrazovce se objevuje citát z Bídníků Victora Huga – není plevele, ani špatných lidí, jsou jenom špatní pěstitelé.

⁵⁵Elena Lazic, „Ladj Ly on Les Misérables: ‚Film is a tool. It changes things.‘” British Film Institute, 1. září 2020, <https://www.bfi.org.uk/sight-and-sound/interviews/ladj-ly-les-miserables-film-tool-change> (staženo 22. listopadu 2022).

3.2.2. Les Misérables – *banlieue* jako oběť

Obyvatelé předměstí

Snímek *Bídníci* nabízí divákovi ucelený obraz lidí, kteří se na problémových sídlištích vyskytují. Nalezneme zde děti, které tráví většinu času na ulici a snaží se najít jakoukoliv zábavu, kriminálníky z různých odvětví, gangy zabývající se organizovaným zločinem či muslimy, kteří se snaží šířit víru mezi znuděnými dospívajícími. Do mešity je lákají například nabízením sladkostí. Když jednotka projíždí Montfermeilem, místní obyvatelé policisty často poznávají a baví se s nimi.

Jednou z prvních blíže představených osob z *banlieue* je Owl. Z kontextu jeho rozhovoru se členy policejní jednotky vyplývá, že ho čerstvě propustili z vězení, ve kterém vinou Chrise a Gwandy strávil čtyři roky. Obě strany se chovají relativně přátelsky, Owl má na sobě společenský oblek a tvrdí, že si hledá práci. Následně policistům rapuje píseň, ve které si stěžuje na politiky a stát. Když odejde, Chris odhaduje, že se muž do půl roku dostane zpět do vězení.

Velkou roli ve filmu *Bídníci* hrají děti. Často je zde vyobrazována parta chlapců, u které je pravděpodobné, že nemá stabilní zázemí v domácnosti. Vyobrazování jsou zejména na ulicích, kde sportují, hrají hry či shánějí jídlo. Jejich zábava se často zdá neradostná. Například se klouzají po kartonech ze srázu, pod kterým je nahromaděný odpad. Ve filmu je také vyobrazena situace, kdy chlapci, ačkoliv nemají dostatek peněz, přemlouvají místního prodávče u stánku s rychlým občerstvením, aby všem z nich prodal jídlo, protože mají hlad. Vzhledem k tomu, že si s mužem na začátku přátelsky povídají a následně ho jeden z chlapců nazve strýcem, dá se soudit, že ho znají. Přesto je prodávč posílá pryč bez jídla.

V Montfermeil bydlí také chlapec, který vlastní dron, jímž natáčí každodenní život na sídlišti. Poprvé se ve filmu ukazuje ve chvíli, kdy okny v bytech natáčí zde žijící ženy. Nakonec má ve filmu důležitou roli, protože se mu podaří zachytit na video nedopatřené střelení Issy policisty. Chlapec však nezapadá mezi ostatní děti z *banlieue*. Netráví s nimi čas, většinou je sám a hraje si s dronem. Na druhou stranu nesympatizuje ani s policisty, protože jim odmítá předat klíčovou nahrávku. Tu místo toho donesl prodávči kebabu Salahovi. Salah je svým způsobem neutrální. Zprvu nechce pomoci Stéphanovi, který k němu přišel pro radu, kde najít lvíče. Ke konci filmu se však přikloní na stranu policie tím, že jim po vyslechnutí Stéphanových argumentů předává video z dronu. Zaznívá zde také, že jeho restaurace funguje jako neoficiální mešita. Takové mešity často slouží ve k šíření radikálního islámu a francouzská vláda se snaží jejich vzniku a fungování zamezovat.⁵⁶

Poslední výraznější postavou je starosta města Montfermeil. Je černé pleti, na oko spolupracuje s policisty, ale při zápletky o lvíče se ukáže, že je proti nim. Snaží se získat od Salaha záznam z dronu a doslova zmiňuje, že o něj má zájem, protože jím může policisty zničit. Na konci filmu se ale snaží uklidnit mladíky útočící na policii. Zdá se, že nechce, aby byla ještě více počerněna pověst města. Chlapci ho ale nerespektují a nakonec i jeho zmlátí.

⁵⁶ Muriel Atkin, "The Survival of Islam in Soviet Tajikistan." " *Middle East Journal* 43. č.4 (1989): 605-618, <https://www.jstor.org/stable/4328014> (staženo 29.listopadu 2022).

Charakter a dopady policejní práce

S mladými lidmi členové policejní jednotky často zacházejí hrubě. V první třetině filmu Chris vyhrožuje patnáctileté dívce. Říká, že je nouzový stav⁵⁷, díky kterému může dělat co chce (on sám použije slova, že jí může strčit prst do zadku, pokud se mu bude chtít). Její kamarádka ho začne natáčet, tak jí vezme telefon a hodí ho na zem tak, že se rozbije. Dalším příkladem, kdy hlídka zneužije pravomoci vyplývající z nouzového stavu je provedení prohlídky bytu, ke které nemá povolení.

Policistům se vyplácí, že znají hodně lidí v dané čtvrti. Často se jich při pátrání na něco ptají nebo žádají o pomoc. Issu na fotce okamžitě poznají a vědí, kde ho hledat. Obecně se zdá, že při hledání lvíčete policisté postupují relativně chytře – ptají se lidí a dívají se na sociální sítě, kde nakonec pachatele najdou. Splní tak úkol, který se od nich očekává. U toho však udělají několik chyb, které se jim nakonec vymstí. Na ulici například narazí na náctileté kluky, kteří trochu odpovídají popisu zloděje z cirkusu. Ti začnou utíkat, proto si strážníci myslí, že něco schovávají. Rozběhnou se za nimi a hrubě se snaží zjistit, co udělali. Do toho přijde matka jednoho z chlapců a začne nadávat policii, že neustále šikanuje děti. Tato pasáž je důkazem, že speciální jednotka nemá v Montfermeil příliš dobrou pověst.

Za největší problém působení policie v Bídnicích je tak považováno násilí na nezletilých, kvůli kterému nemají dostatek respektu ani u dětí, které se jim snaží mstít, ale ani u dospělých, kteří jejich chování odsuzují. Středem tohoto problému je vedoucí speciální jednotky Chris. Většinou se chová arogantně, ze všech policistů je nejvíce agresivní a poučuje je, že je to tak správně. V obchodě s kebabem, kde se mu vzepřou i jeho kolegové vykřikne: „*c'est moi la loi!*“, což v překladu českého jazyka znamená „já jsem zákon“.

Na druhou stranu ve filmu zazní, že si policisté myslí, že pokud se nebudou chovat hrubě, na předměstí nebudou mít vůbec žádný vliv. Zde se tedy nabízí otázka, jak pravomoci bezpečnostních složek vybalancovat tak, aby dokázali v *banlieues* udržet pořádek, ale zároveň aby je nezneužívali.

Příčiny problémů

Ve filmu je několik situací, ve kterých lze vidět chudobu. Je to pravděpodobně nedostatek financí, kvůli kterému děti nedělají sporty nebo jiné volnočasové aktivity, většina z nich tráví čas na ulici a dělá nepořádek. Dalším důsledkem chudoby je například snazší šíření radikálního Islámu, na které film také odkazuje. Podle arabisty a historika Zdenka Müllera je další generace arabských přistěhovalců ve Francii z důvodů diskriminace, nezaměstnanosti a chudoby značně frustrovaná. Východisko ze svých problémů často hledá v návratu k islámu, který jí pomáhá najít vlastní identitu, jež se jim v mnoha případech vytratila.⁵⁸

Další příčinou problémů je v Bídnicích také fakt, že policie v Montfermeil často naráží na nedostatek respektu ze strany obyvatel, zejména dětí. Při potyčkách jsou na strážníky drzí a ke konci filmu se uchylují i k násilí. Příkladem je situace, kdy se policisté snaží zadržet chlapce, který ukradl lvíče z cirkusu. Jeho kamarádi v tuto chvíli využívají početní přesily a snaží se

⁵⁷ Nouzový stav z listopadu 2015 po dvou letech (v listopadu 2017) skončil, ale řada pravomocí pro policii a další složky veřejné moci přetrvávala i po něm. Byl například schválen nový protiteroristický zákon, který rozšířil pravomoci policie. Umožňuje jim provádět elektronická odposlouchávání, zavírat mešity či jiná místa podezřelá z hlásání nenávisti a zjednodušuje právo k prohledávání nemovitostí. (Reuters, 2017)

⁵⁸ Zdeněk Müller, *Islám – historie a současnost* (NS Svoboda, 1997), str. 80.

zaměstnat strážníky natolik, aby Issu nedokázali zadržet. I ve chvíli, kdy se strážníkům podaří nasadit chlapci pouta, jeho kamarádi na ně křičí, že nic neudělal a hází po nich různé předměty. V průběhu celého incidentu je policie bezbranná ve snaze se útočících chlapců zbavit. Děti mají pocit, že není nic, co se jim může stát. Když na ně Gwanda míří zbraní, nebojí se, že ji použije. Na druhou stranu se policisté ve filmu často dopouštějí agresivity vůči místním, zejména dětem. Toto chování je často neoprávněné, například při střetu se třemi děvčaty na autobusové zastávce. Jedná se o činnost, které si všímají i dospělí obyvatelé Montfermeil a neberou kvůli ní policisty jako ochránce, nýbrž jako někoho, před kým musejí chránit své děti. Jako problém se v některých scénách jeví také nejednotnost policejní hlídky, která jim ubírá na efektivitě.

Vyhlídky do budoucna

Film ukazuje, že situace v *banlieues* je špatná. Místní obyvatelé mají pocit, že jsou pouze šikanováni policií, jinak se o jejich problémy nikdo nezajímá. Děti často dělají problémy, protože nemají žádnou smysluplnou aktivitu. Policie si zase neví rady s tím, jak je zklidnit.

Ačkoliv závěrečná část filmu působí bezvýhodně, konec zůstává otevřený – Molotovův koktejl mířený Issou na Stéphana ještě nevybuchl a Stéphane nevystřelil pistolí, jenž míří na Issu. Diváci se proto nedozvěděli, kdo zemře - zda z konfliktu vyjdou vítězně obyvatelé *banlieue* nebo policisté. Možná je také varianta, že prohrají obě strany. Dle režisérových slov má takový konec sdělit divákovi, že situace není dobrá, ale že se stále dá něco změnit. Vyhlídky do budoucna nejsou bezvýhodné. Poselství snímku je, že je na lidech, zda po zhlédnutí filmu podniknou nějaké kroky a přispějí tak k tomu, aby pomyslný Molotovův koktejl nevybuchl. Zaprvé je tak otevřený konec pokusem přimět diváky, aby o situaci přemýšleli, zadruhé snaha nevnucovat jim žádný konkrétní názor.

3.2. Narativy ve filmu Severní Marseilles

3.2.1. Popis filmu a představení autora

Francouzský film Severní Marseilles (s originálním názvem Bac Nord) byl natočený v roce 2020. Jak napovídá název, odehrává se v jihofrancouzském městě Marseille⁵⁹, konkrétně na jeho severním předměstí. To je dlouhodobě zatížené vysokou kriminalitou a v některých částech až padesátiprocentní nezaměstnaností.⁶⁰ Režisérem filmu je Cédric Jimenez, který se inspiroval skutečnými událostmi v říjnu roku 2012. V severní části Marseille došlo k odsouzení osmnácti členů protizločinecké policejní jednotky za obchodování s drogami, zapojení se do organizovaného zločinu, korupci a vydírání. O sedm let později byla nejzávažnější obvinění stažena a případ znovu začal zajímat veřejnost. Pravdu o případu toužil znát také režisér Cédric Jimenez, který již v minulosti spolupracoval na několika akčních filmech inspirovaných skutečnými událostmi. Jedním z nich je například film Smrtihlav z roku 2017, který se věnuje atentátu na říšského protektora Reinharda Heydricha.⁶¹ Když se rozhodl věnovat se ve své

⁵⁹ „Severní Marseilles“, Česko-slovenská filmová databáze, <https://www.csfd.cz/film/939407-severni-marseilles/prehled/> (staženo 22. června 2022).

⁶⁰ Jan Šmíd, Jan Hromádka. „V Marseille zatkli desítky policistů kvůli napojení na organizovaný zločin, 10. října 2012, https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/v-marseille-zatkli-desitky-policistu-kvuli-napojeni-na-organizovany-zlocin_201210100642_mhromadka (staženo 10. srpna 2022)

⁶¹ <https://www.hollywoodreporter.com/movies/movie-reviews/man-iron-heart-1003943/>

tvorbě skandálu v Marseille, jednou z jeho konkurenčních výhod bylo, že ve zmiňované části Marseille vyrůstal. Ulice této čtvrti znal velmi dobře a měl k nim vytvořený citový vztah.⁶²

Krátce po vydání filmu se na režiséra začali odkazovat extrémně pravicoví politici, zejména Éric Zemmour a Marie Le Pen, kteří snímek využívali k propagaci protiimigračních názorů. K této skutečnosti se Jimenez staví negativně, protože s těmito politiky nesouhlasí a nechce s nimi být spojovaný. Nepřeje si, aby byl jeho film politickým objektem. V rozhovoru pro France Inter uvedl, že Éric Zemmour interpretuje jeho dílo špatným způsobem. Zdůrazňuje, že i přestože je příběh podložený skutečnými událostmi, jedná se stále jen o film. Nepopisuje tedy každodenní události všude v severní části Marseille, pouze vyobrazuje události, které se mohly stát v souvislosti s aférou Bac Nord. Uvedl také, že film nemá pojednávat o tématu migrace, ale poukazovat na problémy policejní práce. Bac Nord totiž není název města, ale policejní aféry.⁶³ Jimenez se před natáčením Bac Nord osobně sešel s obviněnými policisty. Ve spolupráci s nimi se rozhodl natočit film, který by poukazoval na nedostatky francouzské společnosti a systému, kterým se řídí.⁶⁴ Vzhledem k tomu, že byl film natočený pouze podle jedné ze stran konfliktu, nabízí se zde otázka, zda může být objektivní. Zároveň, pokud by například policisté ohledně něčeho lhali u výslechu pod přísahou, nemohli by režisérovi říci pravdu. Proto je možné, že snímek lehce vykresluje situaci ve prospěch policistů.

Hlavními postavami filmu jsou členové policejní jednotky Bac Nord – Antoine, Yass a Greg. Ti na začátku filmu projíždějí městem a snaží se dopadnout drobné zločince. Po mnoha nikam nevedoucích pokusech si přiznají, že jejich činnost není efektivní. Následně dojdou k názoru, že je potřeba proti kriminalitě zasáhnout rázněji. Využijí Antoinovu kamarádku Amel k získání bližších informací o tom, co se děje na předměstí. Ta ovšem nechce informace sdělovat jen tak – za své služby si nechává platit drogami (konkrétně marihuanou). Členové Bac Nord nejprve požádají svého nadřízeného, zda mohou jako úplatek použít drogy, které již policie zabavila a které by měly být zničeny. Ten vydání zabavených drog odmítne, ale povzbudí strážníky k tomu, aby se je pokusili sehnat jinde. Za úspěšnou akci jim nabídne zvýšení mzdy. Antoine, Yass a Greg se následně rozhodnou sehnat potřebnou marihuanu zadržováním lidí, kteří u sebe mají menší množství. Když seženou dostatek, Amel jim řekne datum, kdy do skrýše přijede velká zásilka drog. Policisté si dají za úkol dopadnout hlavní drogové dealery přímo na sídlišti a odhalit jejich skrýš. To se po náročném souboji podaří, takže následují záběry na to, jak policejní jednotka oslavuje své vítězství.

Oslavy však netrvaly dlouho, protože o dva měsíce později dojde k obvinění a zatčení policistů za organizovaný obchod s drogami. Podle obvinění Antoine, Yass a Greg drogy zabavovali a následně je prodávali. Strážníkům jejich verzi příběhu nikdo nevěří a nepomůže jim ani jejich nadřízený, který popře, že o celé akci věděl. Konec filmu ukazuje život policistů za mřížemi a výslechy, kterým se musí podrobit. Greg pobyt ve vězení psychicky nezvládá, fyzicky i slovně napadá lidi, se kterými přijde do kontaktu a svůj vztek si vybíjí také mlácením

⁶² SensCritique, „Cédric Jimenez : L'Entretien – BAC NORD“, YouTube, 18. srpna 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=aI3mq6upJhU&t=396s>, 17:48–18:43 (staženo 15. října 2022).

⁶³ Victor Vasseur, „Cédric Jimenez : "Je ne veux pas que 'Bac Nord' serve la campagne pseudo sécuritaire de Zemmour et Le Pen"“, *Franceinter*, 8. října 2021, <https://www.radiofrance.fr/franceinter/cedric-jimenez-je-ne-veux-pas-que-bac-nord-serve-la-campagne-pseudo-securitaire-de-zemmour-et-le-pen-1004240> (staženo 10. října 2022).

⁶⁴ Mégane Choquet, „Bac Nord : l'histoire vraie du scandale policier qui a inspiré le film de Cédric Jimenez“, *allocine.fr*, zveřejněno 20. srpna 2021, https://www.allocine.fr/article/fichearticle_gen_article=18701686.html (staženo 9. srpna 2022).

do zdí. Největší tlak je však vyvíjený na Antoina, protože se zdá, že jediné, co by mohlo dostat policisty z vězení je odhalení informátorky. Ten dlouhou dobu odmítá prozradit její jméno, nakonec však tlaku podlehne. Když ji potom vidí zatčenou, vhrknou mu slzy do očí. Po jejím odhalení jsou členové Bac Nord propuštěni, zatímco osud informátorky už nebyl ve filmu zobrazen.

3.2.2. Severní Marseilles – *banlieue* jako hrozba

Jak je zmíněno v teoretické části práce, narativ předměstí jako hrozby se v nepolitickém diskurzu nevyskytuje v takové míře, jako narativ předměstí jako oběti. Dovolím si tvrdit, že film Severní Marseilles je jednou z výjimek, protože jsem si v něm všimla znaků narativu hrozby mnohem více. Městská čtvrť, ve které se děj odehrává je ve filmu popisována jako nekontrolovatelná oblast, kde policisté nemají téměř žádnou moc. Vzhledem k jejich zvykům se ohrožují navzájem, ale zároveň působí problémy i policistům, kteří po snaze situaci v Marseille změnit k lepšímu končí ve vězení. Myslím, že tato odchylka v nepolitickém diskurzu může být způsobena tím, že je snímek z velké části natočený podle výpovědí zatčených policistů. Je pochopitelné, že mohou mít na obyvatelé *banlieues* vztek a zároveň touhu usilovat o to, aby diváci filmu stáli na jejich straně.

Obyvatelé předměstí

Obyvatelé *banlieue* většinou nejsou ve filmu Bac Nord blíže specifikováni. Výjimkou je Antoinova kamarádka Amel, o které se postupně dozvídáme více informací a náctiletý chlapec chycený za rozbití okénka osobního automobilu. Ten je sice vyobrazený individuálně, ale přesto se o něm diváci téměř nic nedozvídají. V ostatních případech se rezidenti vyloučených čtvrtí pohybují ve skupinách. Často nosí masku, kvůli které jim není vidět do obličeje a navzájem se kryjí před policií – varují ostatní, když se jednotka pohybuje v okolí a následně proti ní vystupují v přesile. Obyvatelé předměstí tak působí jako jeden velký gang. Na druhou stranu z filmu můžeme vyčíst, že když nestojí proti policii, mají mezi sebou problémy. Amel, jejíž bratranec působí v drogovém kartelu se svěřuje Antoinovi, že je to pro něho nebezpečné. Údajně jsou vůdci kartelu většinu času pod vlivem drog a nedělá jim problém zabíjet. Amel se také zmiňuje, že na předměstí nemají vliv policisté ani politici, ale právě nejvýše postavení drogoví dealeri, kteří kontrolují veškeré dění. To může způsobovat větší toleranci kriminality a násilí ve vyloučených oblastech, jejichž rozšíření představuje hrozbu pro celou společnost. Když hlídka projíždí ulicemi, lze v okolí vidět chudobu, vetešníky se zbožím vyskládaným na chodníku nebo děti hrající si s věcmi, které našli venku (mezi nimi je například stará loď nebo kancelářská židle). Spoustu lidí zde prodává věci načerno – policejní jednotka zadržela muže, kteří prodávali ohrožený druh želv. Setkáváme se také s obchodníkem prodávajícím padělky značkového oblečení.

Jak již bylo zmíněno, jediná blíže představená osoba z předměstí je Antoinova kamarádka Amel. Je to mladá dívka, která se ve vyloučené oblasti narodila, ale není spokojená s tím, jak to tam funguje. Vzhledem k tomu, že pomáhá policii, je vyobrazovaná jako pozitivní postava. Přesto u ní můžeme vidět negativní návyky jako je například užívání marihuany. Ve filmu sice není zmíněno, že by ji přeprodovala, ale vzhledem k množství, které vyžaduje výměnou za informace, se to dá předpokládat. Amel je zřejmě zvyklá na násilí, protože když měl Antoine jizvu na obličeji, kterou mu způsobil hlídač drogového dealera při jednom z policejních zásahů, přišlo jí to vtipné. Na druhou stranu jí dění na předměstí děsí. Z jejich rozhovorů s Antoinem vyplývá, že její bratranec pracuje pro drogový kartel a Amel má strach

o jeho život. Zároveň má obavy z toho, že její sousedé vědí, že se schází s členem policejní hlídky a budou se jí chtít mstít. Antoine ji na tuto domněnku řekne, že je paranoidní, protože ho nikdo nezná. Později se ale ukáže, že Amel mohla mít pravdu. Jeden z hlídačů totiž zařve, že se blíží policie ve chvíli, kdy Antoine předstírá, že je obyčejný člověk, co si jde koupit drogy. Ačkoliv má Amel Antoina pravděpodobně ráda, chová se k němu drsně. Je možné že je tomu tak z důvodu, že pro osoby vyrůstající v nebezpečném prostředí je těžší se otevřít druhým nebo jim projevovat náklonnost.⁶⁵

V průběhu filmu je o obyvatelích předměstí mluveno zejména ve špatných souvislostech. Policisté na ně skutečně nahlíží jako na hrozbu. Když je ke konci filmu Greg u výslechu, vztekle křičí na policistu, který mu klade otázky, že nemůže vědět, jak hrozná je čtvrt', ve které jeho jednotka působila. Kdyby to věděl, tak by totiž nikdy nemohl zpochybnit, že jsou policisté v právu. Amel byla na konci filmu zadržena místo policistů, s čímž film pracuje jako s vítězstvím – při pobytu ve vězení o to usiloval Greg, Yass i lidé zapojení do soudního procesu. Yass se mohl vrátit ke své rodině a všichni tři propuštění členové policejní jednotky si našli novou a klidnější práci. Tímto vyobrazením snímek v podstatě naznačuje, že propuštění policistů mělo nějaký smysl, a proto je jejich život důležitější než život slečny ze sídliště, která by pravděpodobně žádný spořádaný život nevedla. Na druhou stranu se ve filmu nic takového neříká nahlas, čímž možná chtěli tvůrci filmu nechat divákovi prostor k tomu, aby si na situaci vytvořil vlastní pohled.

Charakter a dopady policejní práce

Zpočátku filmu se policie pohybuje městem bez konkrétního plánu a snaží se dopadnout co nejvíce drobných kriminálních. Jejich činnost často k ničemu nevede, protože v mnoha případech stojí proti velké přesile. Například když dostanou za úkol dohnat ukradený automobil, vjedou mezi skupinu místních, která je zastaví, vyhrožuje jim a policejní jednotka nakonec nemá jinou možnost než se z místa stáhnout. Strážci zákona se ovšem setkávají s neúspěchem i v situacích, kdy proti nim přesila nestojí. Například v jedné z prvních scén se snaží v automobilu dopadnout muže na motocyklu. Když jim muž uteče, začnou na sebe navzájem házet vinu a zmíní, že se ho snažili dohnat dvě hodiny a další čas zabere administrativa. Jejich práce se tedy jeví jako neefektivní a nepřináší žádné významnější změny k lepšímu, což si členové policejní jednotky sami uvědomují. Když si na jejich činnost začne stěžovat i jejich nadřízený, přijdou s promyšlenějším plánem, díky kterému by měli dopadnout hlavního drogového dealera. Tím by z prodeje stáhli mnohem větší množství drog, než se jim v jednotlivých zásazích dařilo doposud. Na postup, kterým toho chtějí dosáhnout, se však dá hledět jako na morálně pochybný, protože policisté zabavují drogy někdy i příležitostným uživatelům a následně je dávají je dívce, která o ně má zájem ve velkém. Ačkoliv to ve filmu nebylo přímo řečeno, je možné, že sama marihuanu prodává. Policisté tak zabavené drogy vrací zpět do oběhu. Zároveň se jedná o postup, který je na hraně zákona. I přestože se nakonec podaří hlavního dealera dopadnout, kvůli způsobu, který byl k dosažení cíle zvolen, členové policejní jednotky Bac Nord končí ve vězení. Kromě toho má celá akce za následek mediální skandál, jenž může výrazně poškodit policii v očích veřejnosti.

⁶⁵Radek Drápela, „Traumatické zážitky dětí v kontextu České republiky“ (bakalářská práce, Univerzita Karlova, 2021), 8–9, 18-22.

Oproti *Les Misérables* se *Bac Nord* nezaměřuje na policejní násilí na dětech. Samotné násilí se ve filmu v některých záběrech objevuje, ale režisér mu nedává velký význam, ani nevyobrazuje jeho dopady. Jednu z nejvíce násilných scén můžeme vidět téměř na začátku filmu. Policisté se v tomto případě snaží dopadnout drogového dealera. Antoine a Yass přijíždějí na motorce a předstírají, že si jedou koupit marihuanu. Greg mezitím přijíždí autem, aby jeho kolegové mohli strčit dealera do auta přesně ve chvíli, kdy jim bude drogu předávat. Zásah jde téměř podle plánu, jedinou komplikací jsou obyvatelé předměstí, kteří se snaží dealera bránit. Nejprve jeden z nich napadne Antoina a další přivolá písknutím posily. Antoine se s útočníkem relativně rychle vypořádá a policejní auto s dealerem uvnitř stihne odjet předtím, než přiběhnou další možní agresori. Antoine se na zadních sedadlech pere s dealerem, přičemž je přehnaně agresivní. Dealer je v tomto případě dospělý muž, který násilí vyvolal, proto se použití síly ze strany policie nezdá ve filmu *Bac Nord* tak špatné, jako v *Bídnicích*.

Když se podíváme na konflikty s nezletilými, v první polovině filmu nalezneme záběr, kde Yass chytí nezletilého chlapce do policejního auta. Chlapec protestuje, je sprostý a agresivní. Policisté se brání pouze slovně a když se jim nedaří chlapce utiшит, rozhodnou se pustit hudbu, aby ho alespoň neslyšeli. V tu chvíli se nálada ve vozidle zlepšuje, chlapec přestane nadávat a začne si zpívat. Více agrese ze strany policie se projevuje ve chvíli, kdy v průběhu závěrečného policejního zákroku Yass utíká budovou před našťvanými obyvateli předměstí a chce se schovat do jednoho z bytů. Podaří se mu dostat do bytu, ve kterém je pouze matka a malý kluk. Oba jsou v šoku z toho, že někdo vpadl k nim domů a snaží se Yassovi zabránit, aby šel dovnitř. Ten na matku a dítě vytáhne zbraň, čímž jim dá najevo, že by neměli nic dělat. Nakonec je to právě malý kluk, kdo zaútočí a Yasse bodne nožem. Ten se v šoku začne bránit a chlapce shodí na zem. Z toho je v šoku chlapcova matka a začne Yasse mlátit. Následně Yass slyší z chodby své kolegy a opouští byt. Tato scéna je jediná z celého filmu, kdy někdo z policistů fyzicky zaútočí na nezletilého. Vzhledem k tomu, že se jedná o obranu po napadení nožem, nejedná se zřejmě o něco, za co by měli být policisté později trestáni nebo co by mělo nějaké dopady. V této sféře se film *Severní Marseille* zásadně liší od *Les Misérables*, kde je útok na nezletilého naopak vyprovokovaný policií a způsobí touhu obyvatel předměstí po pomstě.

Obecně bych tedy policejní práci ve filmu *Bac Nord* shrnula tak, že nemá téměř žádné dopady na fungování předměstí – ani pozitivní, jako by bylo zlepšování situace, ale ani negativní, jak je tomu v *Les Misérables*, kde zásah policie vyvolá touhu obyvatel po odplatě. Největším důsledkem je kauza, která je způsobená nemorálním plánem a která pošpinila policii v očích francouzské veřejnosti.

Příčiny problémů

Film *Bac Nord* staví do popředí problému neschopnost francouzského soudního systému a policie. Ekonomika čtvrti je z velké části zaměřená na černý obchod, konkrétně se jedná zejména o přepravek drog. Ten v podstatě ovládá veškeré dění. Amel při jednom z rozhovorů s Antoinem zmiňuje, že na severním předměstí Marseille neplatí žádná státem nastavená pravidla, protože zde mají největší vliv drogoví dealeri. Panuje zde jakási anarchie, kde policisté ani politici nemají žádné slovo. Ačkoliv film zachycuje snahu tříčlenné policejní jednotky nastavit v oblasti nějaký řád, není zde moc úspěšných zásahů, které by k takovému konci mohly směřovat. Práce policie je neefektivní a nedosahuje žádných velkých úspěchů.

Důvodem, proč policie nedělá svou práci lépe by mohly být jejich nízké platy. I jeden z drogových dealerů se policistům ve filmu vysmívá, že pracují za málo peněz. V jiné scéně jim zase nadřízený nabízí zvýšení platu o padesát až sto euro, což je nabídka, které se vysmějí i sami strážníci. Činnost, kterou pro zvýšení platu musí udělat je moc nebezpečná, a proto by podle jejich názoru měla být lépe oceněná. Obecně narážka na nepřiměřenost platu za náročnost vykonávané práce se ve filmu objevuje víckrát. Ukáže se, že i zaměstnanec, který své bývalé kolegy po jejich zatknutí vyslýchá, zastává názor, že členové jednotky Bac Nord dostávali málo peněz. Yassovi totiž vnucuje svůj názor, že zabavené drogy prodávali, aby si ke svému nízkému platu něco přivydělali. Dalším problémem, kterého si můžeme všimnout je, že policisté zřejmě nemají takové pravomoci, jaké by potřebovali k uhlídání situace v problematické oblasti. Často se totiž stává, že místní delikventi strážníky vůbec nerespektují. Například v průběhu závěrečné potyčky policie s obyvateli předměstí se jeden z kluků snaží přesvědčit strážníka, aby na něho vystřelil. K tomu však nedojde a všichni, kdo se potyčky účastní přestanou mít pocit, že jim policisté mohou cokoliv udělat. Kromě toho si můžeme všimnout obecně vysoké tolerance k návykovým látkám. Dokonce i jeden z policistů je pravidelným uživatelem marihuany. Možnou příčinou nadvlády dealerů na předměstí tak může být i slabá vyhraněnost francouzských zákonů vůči drogám.

Pokud bych tedy měla shrnout hlavní příčiny problémů předměstí, které jsou zmíněné ve filmu Bac Nord, byla by to neefektivnost policie, která je způsobena zejména jejím špatným řízením, nízkým platem a malými pravomocemi. Jsou zde i možné doplňující příčiny, jako jsou například nedostatečné tresty za držení nebo přeprodej drog.

Vyhledky do budoucna

Ve filmu převažují scény s negativními vyhlídkami do budoucna. Například při jednom z rozhovorů se svým nadřízeným Greg sděluje, že čím déle vykonává svoji práci, tím horších výsledků dosahuje. Z tohoto tvrzení můžeme vyčíst, že v posledních letech se situace spíše zhoršila. Neorganizované chytání drobných kriminálních, které převažuje v první části filmu nemá potenciál ovlivnit celkovou situaci na předměstí. Z toho důvodu Antoine, Yass a Greg ve spolupráci se svým nadřízeným vymyslí plán, který by mohl z prodeje stáhnout větší množství drog a zároveň zadržet hlavní představitele drogových kartelů. Tato akce skončí úspěšně a poprvé v celém filmu to vypadá, že se situace posunula správným směrem. O dva měsíce později je však jednotka, která zásah iniciovala, zatknuta. Na to navazují zprávy, že jejím členům hrozí trest odnětí svobody až na dvacet let a k tomu by mohlo dojít k propuštění všech lidí, kteří byli na základě jejich doporučení posláni do vězení. I přesto, že výsledek celé akce můžeme obhájit tím, že k dosažení cíle došlo morálně pochybným způsobem, mohl by odradit jiné policisty, kteří by chtěli udělat něco nad rámec své práce. V tomto případě bylo totiž vidět, jak snadno mohli být všichni zatčeni zase na svobodě a strážníci na dvacet let ve vězení. Fakt, že jediný úspěšný pokus o snížení kriminality na předměstí končí fiaskem dodává divákovi pocit, že situace se vyvíjí špatným směrem. Film neříká, čeho se chytit, aby došlo ke zlepšení. Závěr je relativně otevřený – zanechává v divákovi pocit, že by mělo dojít k radikální změně, ale neříká, v čem konkrétně ani jak to uskutečnit.

3.3. Srovnání

Jak již bylo zmíněno, v obou případech se jedná o policejní filmy z podobného období. Každý však popisuje lokalitou jiné *banlieue* a dívá se na problematiku z odlišné perspektivy. Zatímco Bídníci se snaží divákům nabídnout ucelený obraz městečka nedaleko Paříže, ve

kterém jsou vyobrazeny všechny aspekty života místních obyvatel, Severní Marseilles se soustředí zejména na prodej drog v problematické čtvrti uvnitř Marseille.

Myslím, že ve všech čtyřech zkoumaných oblastech můžeme určit několik podobností i odlišností. Jako první jsem zkoumala vyobrazení obyvatel problémových čtvrtí, které je Severní Marseilles jeví jako nekompletní. Může se ale jednat o režisérův záměr, protože fakt, že zde lidem často kvůli maskám není vidět do obličeje vzbuzuje pocit, že jsou vyobrazení nebezpečněji než v Bídnicích. Je to zejména z důvodu, že maska umožňuje člověku zakrýt jeho identitu, a tak dělat anonymně horší věci. Zároveň sama o sobě nahání strach, protože druhá osoba neví, kdo se pod maskou skrývá.⁶⁶ Větší anonymita obyvatel tak vyzdvihuje narativ předměstí jako hrozby. Naopak v Bídnicích z problematického sídliště pochází několik hlavních postav, které jsou velice dobře představeny. Pro děj je z nich nejdůležitější pravděpodobně nezletilý chlapec Issa, který je příkladem narativu oběti. Od narození zřejmě žije v chudých poměrech a snaží se zabavit činnostmi, jako je ukradení lvíčete. Policie, pro kterou je již dobře známý se k němu chová hrubě a Issa, kterému se jejich chování nelíbí se snaží bránit všemi možnými způsoby (včetně násilí). Obecně bych tedy řekla, že Ladj Ly poukazuje na chyby obou stran, zatímco Jimenez zobrazuje obyvatele *banlieue* jako viníky všech problémů. Podobnost bych hledala v jednotném vystupování obyvatel při střetu s policií a v chudobě a nejistotě, ve které žijí.

Cédric Jimenez také neklade takový důraz na vyobrazení dětí a to ani v jejich vztahu k policistům. Zatímco jedním z největších problémů policejní práce v Bídnicích je agresivita k mladým lidem, Severní Marseilles se o tomto problému téměř nezmiňuje. Naopak Bídnicí se nevěnují tématu neefektivity policejních zásahů, ačkoliv charakter práce se příliš neliší od toho, co je kritizováno v Severní Marseilles. Jednotka se pohybuje čtvrtí, řeší pouze menší konflikty a prohřešky, ale nesnaží se o komplexnější řešení problémů. Na druhou se zde neobjevuje tolik neúspěšných zásahů jako v Severní Marseilles.

Oba snímky hledají určitým způsobem příčiny problémů v bezpečnostní složce státu. V Severní Marseilles je policie ve svých zásazích neefektivní a nedokáže si v problematické čtvrti sjednat respekt. To je způsobeno tím, že *banlieue* je divočina, kde vládnu drogoví dealeri, ale také nedostatkem pravomocí a malým platem policistů. V Bídnicích je pak největší chyba policejní práce hrubé chování k náctiletým, které vyvolává jejich snahu se mstít. Jak v Bídnicích tak v Severní Marseilles také dochází k eskalaci děje tím, že policie udělá chybu.

Když se přesuneme k tomu, jaké vyhlídky do budoucna snímky znázorňují, jedná se z mého pohledu v obou z nich o negativní vyobrazení. Vzhledem k tomu, že Bídnicí hledají problém na obou stranách a na konci neukazují, zda se při závěrečné potyčce někomu něco stane, přijdou mi vyhlídky tohoto filmu méně negativní než v Severní Marseilles, kde strážníci končí ve vězení.

Závěry filmů jsou relativně podobné v tom, že se odehraje velká bitva mezi obyvateli sídliště a policisty. V obou případech se také dá říci, že děj není úplně zakončený. V Bídnicích se nedozvídáme, zda Issa Molotovův koktejl na policistu hodil, v Severní Marseilles zase chybí informace, co se dělo s postavou Amel po jejím zadržení. Na druhou stranu se otevřený konec v Bídnicích zdá být více promyšlený a v celkovém pohledu na snímek má větší význam. Oba filmy se po svém uvedení do kin dočkaly relativně velkého ohlasu veřejnosti. V případě

⁶⁶Dagmar Chocholáčová, „Maska-tvář-mimika. Využití tématu v pedagogické praxi“ (diplomová práce, Univerzita Karlova, 2014), str. 58.

Bídníků se jedná například velký počet filmových ocenění, za úspěch Severní Marseilles se dá považovat několik nominací na ocenění César a uvedení snímku na webové stránce Netflix. Po vydání obou snímků se na ně začali odkazovat politici. Francouzský prezident Emmanuel Macron po zhlédnutí Bídníků uvedl, že je situací v *banlieues* šokovaný. Film Severní Marseilles měl zase velkou odezvu extrémně pravicových politiků jako je například Éric Zemmour a Marie Le Pen, kteří snímek využívali k propagaci protiimigračních názorů. Je potřeba zmínit, že se režisér proti této interpretaci vyhranil.

4. Závěr

Nejprve jsem v teoretické části bakalářské práce představila historii *banlieues* a jejich hlavní problémy. Poté jsem se přesunula k popisu dvou základních narativů francouzských předměstí. Jednalo se o narativ předměstí jako hrozby a jako oběti. Následovala praktická část, jejíž úkolem bylo za pomoci kvalitativní obsahové analýzy pozorovat dva novodobé francouzské filmy (Bídníci a Severní Marseilles) a to zejména ve čtyřech vyobrazovaných oblastech – obyvatelé *banlieues*, charakter a dopady policejní práce, příčiny problémů a vyhlídky do budoucna. Z výsledků pozorování bylo mým plánem vyhodnotit, v čem se snímky shodují, kde naopak najdeme odlišnosti a zároveň odpovědět na obě výzkumné otázky.

Výsledek komparace snímků je následovný: Pokud se podíváme na vyobrazení obyvatel, v Bídnicích najdeme více blíže představených osob, jejichž špatnému chování v několika případech přispívá francouzský systém. Naopak Severní Marseilles vyobrazuje detailněji pouze postavu Amel, ostatní obyvatelé banlieue se objevují ve filmu většinou ve skupinách a s maskami přes obličej. Z toho důvodu působí nebezpečněji. Velkou podobnost vidím v policejní práci. Ani v jednom filmu se strážníkům nedaří sjednat si v problémové čtvrti respekt místních obyvatel. Zároveň je v obou filmech důležitým zvratem situace, kdy policie udělá nějakou chybu. Tyto faktory zřejmě poukazují na to, že by policejní práce měla být lepší. Velký rozdíl v policejní práci je v násilí na nezletilých, které se v Severní Marseilles téměř neobjevuje, ale v Bídnicích je jedním z hlavních témat. Hlídka v Jimenezově snímku je zase mnohem více kritizována za neefektivní zásahy. Vyhlídky do budoucna se zdají u obou režisérů převážně negativní, ale Ladj Lymu se otevřeným koncem podařilo sdělit, že i přestože je aktuální situace špatná, dá se s ní něco dělat.

První výzkumná otázka měla zjistit, jaké narativy ve filmech převažují. Vzhledem k tomu, že Ladj Ly poukazoval i na chyby systému (zejména nespravedlivý přístup ze strany policie či nedostatek dostupných aktivit pro mládež), zatímco Cédric Jimenez zdůrazňoval pouze, že obyvatelé *banlieues* jsou nebezpeční jak pro strážníky, tak i sami pro sebe, potvrdila se mi hypotéza, jenž jsem měla po prvním shlédnutí filmů. V Bídnicích najdeme více pasáží, kde je *banlieue* vyobrazeno jako oběť. Na druhou stranu jsou zde i situace, kde jsou místní obyvatelé nebezpeční. Když se tedy například na konci snímku děti policistům mstí, je možné zde vidět i narativ hrozby a náznak toho, že pokud se na systému něco nezmění, mohou mít Francouzi do budoucna obavy. V Severní Marseilles pak narativ *banlieues* jako hrozby výrazně převažuje, opačný pohled ve snímku téměř nenajdeme. Režisér relativně málo ukazuje skutečnost, že by za cokoli mohl stát. Do popředí sice staví neefektivnost policie, ale spíše v tom smyslu, že obyvatelé *banlieues* jsou tak špatní, že zde zákon nic nezmuže. Druhá výzkumná otázka se ptala, jaký obraz *banlieues* zkoumané filmy vytvářejí. Obecný závěr je, že zatímco Bídníci nabízejí ucelený obraz *banlieues*, Severní Marseilles se zaměřuje spíše na jeden z jeho problémů – obchod s drogami. Konkrétněji bych řekla, že Ladj Ly ukazuje francouzské předměstí se všemi svými problémy, které jsou zapříčiněny jak obyvateli těchto čtvrtí, tak i

systemem. Jsou zde i obyvatelé, kteří žádné ilegální věci nedělají, ale i lidé, kteří jsou nebezpeční (např. muslimové šířící radikální islám nebo kuplíři organizující prostituci). Severní Marseilles na tyto aspekty téměř nehledí. Ukazuje *banlieues* jako nebezpečné ghetto, ve kterém mají slovo pouze drogoví dealeri, což je problém, který je zde ve středu dění. Ti jsou často pod vlivem omamných látek a nedělá jim problém zabít. Z obou filmů vyplývá, že současný stav je špatný a že by mělo co nejdříve dojít k nějaké změně.

I přestože byly snímky natočeny v podobném období, analýza odhaluje zásadní rozdíly ve způsobu vyobrazení *banlieues*. Oba se však shodují, že existují nedostatky v pracovních postupech bezpečnostní složky. Z toho důvodu si myslím, že by bylo užitečné na tuto bakalářskou práci navázat a zkoumat, jak je to s efektivností policie v problematických čtvrtích ve skutečnosti. Pokud by výsledky nebyly dostačující, bylo by potřeba zjistit, jak lze jejich činnost zlepšit.

Prameny

Bídníci / Les Misérables, režie Ladj Ly (film, 2019), 105 min.

Severní Marseilles / Bac Nord, režie Cédric Jimenez (film, 2020), 105 min.

Literatura

Abbott, Anita. „La Haine.” Film Education. 2006. <http://www.filmeducation.org/pdf/film/LaHaine.pdf> (staženo 23.října 2022).

African Film Festival New York. „Mehdi Charef“.
<https://africanfilmny.org/directors/mehdi-charef/> (staženo 22. října 2022).

Allociné . „Mathieu Kassovitz“.
<https://www.allocine.fr/personne/fichepersonne-13471/biographie/> (staženo 23. října 2022).

Atkin, Muriel. „The Survival of Islam in Soviet Tajikistan”. *Middle East Journal* 43, č.4 (1989): 605-618, <https://www.jstor.org/stable/4328014> (staženo 1.ledna 2023).

Čapková, Iva. „Problémy v začleňování etnik a minorit do společnosti – srovnání Česká republika a Francie“. Diplomová práce, Masarykova univerzita, 2007

“CSFD: Česko-slovenská filmová databáze”. 2022. <https://www.csfd.cz/>.

Dicale, Bertrand. „Ces chansons qui font l'actu“. *France Info*, 24.listopadu 2019. https://www.francetvinfo.fr/replay-radio/ces-chansons-qui-font-l-actu/ces-chansons-qui-font-l-actu-rap-engage-ou-chanson-consensuelle-des-decennies-de-description-de-la-banlieue_3696629.html (staženo 12.listopadu 2022).

Dikec, Mustapha. *Badlands of the Republic: Space, Politics and Urban Policy*. Malden: Blackwell Publishing, 2007.

Drápela, Radek. „Traumatické zážitky dětí v kontextu České republiky“. Bakalářská práce, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2021.

Chocholáčová, Dagmar. „Maska-tvář-mimika. Využití tématu v pedagogické praxi“. Diplomová práce, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 2014.

Choquet, Mégane. „Bac Nord : l’histoire vraie du scandale policier qui a inspiré le film de Cédric Jimenez“.
Allociné. 20.srpna 2021. https://www.allocine.fr/article/fichearticle_gen_carticle=18701686.html (staženo 9. srpna 2022).

Flynn, Conor. „La Haine”, 2012, *The Cambridge Student*, 7.února 2019. <https://www.tcs.cam.ac.uk/la-haine/>.

Horvath, Christina. „Banlieue narratives: voicing the French urban periphery“. *Romance Studies*, 36,č.1-2 (12.června 1018): 1-4, <https://doi.org/10.1080/02639904.2018.1457820> (staženo 4.listopadu 2022).

Horvath, Christina. „The French Banlieues – realities, myths, representation“. In *The Routledge Handbook of French Politics and Culture*. Taylor & Francis Ltd., 2021, 133–143.

Hussey, Andrew. „La Haine 20 years on: what has changed?“ *The Guardian*, 3. května 2015. <https://www.theguardian.com/film/2015/may/03/la-haine-film-sequel-20-years-on-france> (staženo 23.října 2022).

Chaloupková, Jana a Šalamounová, Petra. „Postoje k migrantům a dopadům migrace v evropských zemích“. *Sociologický časopis*, č. 1 (Únor 2006): 57-80, <https://www.jstor.org/stable/41132260> (staženo 29.04.2022).

International Movie Database. „Ladj Ly“. <https://www.imdb.com/name/nm1868177/> (staženo 25. října 2022).

James, Kery. „Racailles“. Vydáno v roce 2016 na Youtube účtu Kery James, video. <https://www.youtube.com/watch?v=PBzfCR3FPu4> (staženo 28.prosince 2022).

Kirszbaum, Thomas a Epstein, Renaud. "Territoires perdus versus territoires oubliés: les deux discours de la fracture ". *Urbanisme 399: vraies et fausses fractures* (1. února 2016): 57-59, <https://core.ac.uk/download/pdf/52993665.pdf> (staženo 7.listopadu 2022).

Lazic, Elena. „Ladj Ly on Les Misérables: ‚Film is a tool. It changes things.‘“. Vydáno 1. září 2020 společností British Film Institute, <https://www.bfi.org.uk/sight-and-sound/interviews/ladj-ly-les-miserables-film-tool-change> (staženo 22.listopadu 2022).

Le Goix, Renaud. „Some reflections on comparing (post-)suburbs in the US and France (Chapter 12)“. Toronto University Press, 2017.

Los Angeles Area Chamber of Commerce. „History of Downtown Los Angeles’ “Skid Row”“. LAChamber, http://lachamber.com/clientuploads/LUCH_committee/102208_History_of_Skid_Row.pdf (staženo 29. října 2022).

Lost Angels: Skid row is my home. Režie Thomas Napper. Film, 2010. 77 min.

Marsaud, Fabien. „Je Viens De Là“. Vydáno v roce 2008 na Grand Corps Malade Officiel, video. <https://www.youtube.com/watch?v=8LXaSFgVxGs&t=92s> (staženo 12.listopadu 2022).

Milleliri, Carole. „Le cinéma de banlieue: un genre instable“. Open Edition Journals. 2011. <https://journals.openedition.org/map/1003> (staženo 29.října 2022).

Motta, Alessio. „Police blunders and riots". *Revue française de science politique* 66, č. 6. 12. dubna 2019. www.cairn-int.info/article-E_RFSP_666_0937--police-blunders-and-riots.htm (staženo 15. února 2022).

Müller, Zdeněk. *Islám – historie a současnost*. NS Svoboda, 1997.

Na místě činu: Zmizení v hotelu Cecil. Režie Joe Berlinger. Seriál, 2021. 3h 42min.

Obenson, Tambay. „Les Misérables Trailer: Paris Is Burning in France’s 2020 Oscar Entry“. *IndieWire*, 23.října 2019. <https://www.indiewire.com/2019/10/les-miserables-trailer-amazon-1202183737/> (staženo 13.listopadu 2022).

Out of the G. „Historique du film banlieue français“. https://outoftheg.wordpress.com/cinema-de-banlieue/historique-du-film-de-banlieue-francais-3/#_ftnref2 (staženo 29. října 2022).

Redakce JDD. „Emmanuel Macron touché par "Les Misérables"“. *Le Journal du Dimanche*, 17. listopadu 2019. <https://www.lejdd.fr/Politique/emmanuel-macron-touche-par-les-miserables-3931762> (staženo 15. října 2022).

Reichlová, Jana. „Hořela Paříž? Analýza mediálního obrazu pouličních nepokojů ve Francii na podzim roku 2005“. Diplomová práce, Fakulta humanitních studií Univerzity Karlovy, 2006.

SensCritique. „Cédric Jimenez : L'Entretien – BAC NORD“. Youtube, 18. srpna 2021, <https://www.youtube.com/watch?v=aI3mq6upJhU&t=396s> (staženo 15. října 2021).

Sitek, Pavel. „K problematice imigračních otázek ve Francii“. *Český lid*, č. 4 (2006): 349-364, https://www.jstor.org/stable/42640012?seq=12#metadata_info_tab_contents (staženo 1.5.2022).

Skid Row Housing Trust. „History of Skid Row and the trust“. <https://skidrow.org/about/history/> (staženo 29. října 2022).

Šerá, Tereza. „Sociální mobilita potomků imigrantů ze zemí Magrebu ve francouzské společnosti“. Diplomová práce, Univerzita Karlova, 2013

Šmíd, Jan a Hromádka, Jan. „V Marseille zatkli desítky policistů kvůli napojení na organizovaný zločin“. *iRozhlas*, 10. října 2012. https://www.irozhlas.cz/zpravy-svet/v-marseille-zatkli-desitky-policistu-kvuli-napojeni-na-organizovany-zlocin_201210100642_mhromadka (staženo 10. srpna 2022)

Toušek, Ladislav. „Sociální vyloučení a prostorová segregace“. *Antropoweb*, březen 2007. <http://www.antropoweb.cz/cs/socialni-vyloucení-a-prostorova-segregace> (staženo 1.5.2022)

Vasseur, Victor. „Cédric Jimenez : "Je ne veux pas que 'Bac Nord' serve la campagne pseudo sécuritaire de Zemmour et Le Pen"“. *Franceinter*, 8. října 2021, <https://www.radiofrance.fr/franceinter/cedric-jimenez-je-ne-veux-pas-que-bac-nord-serve-la-campagne-pseudo-securitaire-de-zemmour-et-le-pen-1004240> (staženo 10. října 2022).

Wacquant, Loïc. „Pour comprendre la "crise" des banlieues“. *French Politics and Society*, č. 4 (1995): 68-81, <https://www.jstor.org/stable/42844509> (staženo 1.6.2022).

Wieviorka, Michel. „Violence in France“. 18. listopadu 2005. <https://items.ssrc.org/riots-in-france/violence-in-france/> (staženo 15. února 2022).